

Sisälllys

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT	2
5.1. Opetuksen yleiset tavoitteet	2
5.2. Aihekokonaisuudet	3
5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus	10
5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä	10
5.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä	22
5.4 Toinen kotimainen kieli	32
5.4.1 Ruotsi	32
5.5 Vieraat kielet	39
5.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä	42
5.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä	45
5.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä	50
5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä	58
5.6 Matematiikka	67
5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä	69
5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä	78
5.7 Biologia	83
5.8 Maantiede	92
5.9 Fysiikka	99
5.10 Kemia	108
5.11 Filosofia	114
5.12 Psykologia	117
5.13 Historia	122
5.14 Yhteiskuntaoppi	137
5.15 Uskonto	148
5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto	149
5.15.2 Ortodoksinen uskonto	152
5.16 Elämänkatsomustieto	155
5.17 Terveystieto	160
5.18 Liikunta	165
5.19 Musiikki	170
5.20 Kuvataide	173
5.21 Opinto-ohjaus	178
5.22 Teemaopinnot	180
5.23 Lukiodiplomit	181
5.24 Taiteiden väliset kurssit	183
5.25 Tietotekniikka	185
5.26 Teatteritaide	186

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1. Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään [valtioneuvoston asetuksessa \(942/2014\)](#) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään kestävästä elämäntavan välttämättömyyden ja moniulotteisuuden. Opetus kannustaa opiskelijaa tunnistamaan ja käsittelemään eettisiä kysymyksiä, ristiriitoja ja jännitteitä monista näkökulmista. Se rohkaisee opiskelijaa vaikuttamaan ja toimimaan nykyistä oikeudenmukaisemman, kestävämmän ja ihmisoikeuksia paremmin kunnioittavan yhteiskunnan ja maailman puolesta.

Lukioaikana opiskelija saa monipuolisia kokemuksia uuden tiedon ja osaamisen rakentamisesta myös oppiaineraajat ylittäen. Opiskelija kehittää tiedonhankinta- ja soveltamistaitojaan sekä ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija saa kokemuksia tutkivasta oppimisesta sekä osallisuudesta tieteen ja tutkimuksen tekoon. Opetus vahvistaa opiskelijan monilukutaitoa niin, että hän ymmärtää tieteen- ja taiteenaloille ominaista kieltä sekä osaa tuottaa ja tulkita erilaisia tekstejä. Opiskelija tottuu arvioimaan tiedon luotettavuutta. Lukio-opetuksessa arvostetaan ja tuodaan näkyväksi kieliä monipuolisesti. Opiskelija harjaantuu toimimaan sekä molemmilla kotimaisilla kielillä että vierailta kielillä. Opetus ohjaa opiskelijaa syventämään ymmärrystään tieto- ja viestintäteknologiasta sekä käyttämään sitä tarkoituksenmukaisesti, vastuullisesti ja turvallisesti niin itsenäisessä kuin yhteisöllisessäkin työskentelyssä.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja. Opiskelussa saadaan kokemuksia tavoitteellisesta toiminnasta ja vertaisoppimisesta tiimeissä ja projekteissa. Lukio-opetus kannustaa opiskelijoita eri taiteenaloille ominaiseen ilmaisuun ja toimintaan sekä taide- ja kulttuurielämään osallistumiseen. Fyysinen aktiivisuus ja terveelliset elämäntavat ymmärretään terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksiksi.

Lukioaikana opiskelijan oppimaan oppimisen taidot kehittyvät ja monipuolistuvat. Opiskelija oppii tuntemaan vahvuuksiaan ja kehittymistarpeitaan oppijana sekä luottamaan mahdollisuuksiinsa oppia. Opiskelija ymmärtää sitoutumisen merkityksen oppimiselleen, mikä vahvistaa hänen itseohjautuvuuttaan. Lukio-opetus auttaa opiskelijaa tunnistamaan hänelle sopivia opiskelustrategioita ja kehittymään niissä taitavaksi. Lukioaikana opiskelijalle muodostuu vankka elinikäisen opiskelun taito ja tahto.

Lukio-opetus lujittaa opiskelijan identiteettiä ja ohjaa oman ainutlaatuisuuden ymmärtämiseen ja arvostamiseen. Sukupuolen ja seksuaalisen suuntautumisen moninaisuuden ymmärtäminen luo edellytyksiä sukupuoli- ja tasa-arvotietoiselle opetukselle. Opetus antaa opiskelijalle koulutusmahdollisuuksista, yhteiskunnasta ja työelämästä tietoja ja kokemuksia, joiden avulla hän osaa suunnitella omaa tulevaisuuttaan, jatkokoulutustaan ja tulevaa ammattiaan. Opetus vahvistaa opiskelijoiden yhdenvertaisia ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää osaamistaan sekä tehdä opiskeluaikaisia ja tulevaisuutta koskevia valintoja.

5.2. Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon perusteiden oppiainekohtaisissa osuuksissa sekä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa.

Kaikkien aihekokonaisuuksien yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

-havainnoi ja analysoi nykyajan ilmiöitä ja toimintaympäristöjä

-ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä, vuorovaikutussuhteita ja keskinäisriippuvuuksia sekä osaa jäsentää laaja-alaisia kokonaisuuksia tiedon- ja taidonalat ylittävästi ja yhdistävästi

-saa mahdollisuuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun

-osaa esittää perusteltuja käsityksiä toivottavista muutoksista sekä rohkaistuu toimimaan hyvän tulevaisuuden puolesta.

Kaikille lukioille yhteisiä aihekokonaisuuksia ovat

-aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

-hyvinvointi ja turvallisuus

-kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

-kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

-monilukutaito ja mediat

-teknologia ja yhteiskunta.

Näiden aihekokonaisuuksien lisäksi koulutuksen järjestäjä voi hyväksyä opetussuunnitelmaan muita aihekokonaisuuksia.

Aihekokonaisuuksia täydennetään ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa. Aihekokonaisuudet otetaan huomioon kaikkien oppiaineiden opetuksessa ja lukion toimintakulttuurissa.

Teemaopintojen sisältöjä voidaan valita aihekokonaisuuksista. Vapaaehtoistyö, työharjoittelu tai jokin muu lukion ulkopuolinen toiminta voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Aihekokonaisuuden tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden tahtoa ja taitoa toimia aktiivisina kansalaisina sekä lisätä heidän työn, työelämän ja yrittäjyyden tuntemustaan. Aihekokonaisuus antaa opiskelijoille oppimiskokemuksia, jotka kannustavat aloitteellisuuteen, yrittäjämäiseen toimintaan, yhteistyöhön, vastuullisuuteen sekä rakentavaan ja tietoperustaiseen kriittisyyteen. Osallistumis-, vaikuttamis- ja työkokemukset sekä niiden reflektointi ovat aihekokonaisuuden keskeistä sisältöä.

Tavoitteena on, että opiskelija

-ymmärtää kansalaisyhteiskunnan, yritysten ja julkisen vallan toimintaperiaatteita, analysoi yhteiskunnallisia kysymyksiä ja laajentaa työelämän tuntemustaan

-ymmärtää työelämän ja yrittäjyyden lähtökohtia sekä perehtyy yrittäjyyden ja työn tekemisen eri muotoihin, talouden toimintaperiaatteisiin ja tulevaisuuden näkyymiin

-saa kokemuksia toimijuudesta kansalaisyhteiskunnassa sekä työ- ja yritys-elämässä sekä löytää omia kiinnostuksen kohteita, toimintatapoja ja -kanavia

-kehittää ja käyttää kansalaisyhteiskunnan sekä työelämän edellyttämiä taitojaan, kuten kieli-, viestintä- ja vuorovaikutustaitoja

-osaa käyttää sananvapauttaan sekä analysoida ajankohtaisten esimerkkien valossa vastuullisen sananvapauden rajoja

-harjaantuu suunnittelemaan omaa toimintaansa, oppii ennakoivaa ajattelua ja tilannearviointia sekä ottamaan kohtuullisia riskejä ja kestämaan myös epäonnistumista ja pettymyksiä

-rohkaistuu ideoimaan, tekemään aloitteita, käynnistämään keskusteluita ja vaikuttamaan eri yhteisöissä

-tunnistaa omia taipumuksiaan, vahvuuksiaan ja kiinnostuksen kohteitaan sekä osaa tehdä opintoihin ja työhön liittyvät valintansa harkiten.

Aihekokonaisuuden toteuttamista tukevia opiskeluympäristöjä kehitetään yhteistyössä opiskelijoiden sekä muiden toimijoiden, kuten erilaisten järjestöjen ja yritysten kanssa. Lähidemokratia, media eri muodoissaan sekä nuorten toimintaryhmät tarjoavat väyliä aktiiviseen kansalaisuuteen. Elinkeino- ja työelämän sekä yrittäjyyden tuntemusta opiskelijat rakentavat perehtymällä näihin elämänalueisiin käytännössä ja erilaisten tietolähteiden avulla. Harjoitusyritystoiminta sekä yritysten, korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten kanssa tehtävät yhteiset projektit voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Paikallinen tarkennus:

Hyvinkäällä on laadittu monien toimijoiden yhteistyönä Hyvinkään yrittäjyyskasvatus ohjelma, joka kattaa kasvatuksen ja koulutuksen varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle. Lukio on osa tätä ohjelmaa ja toiminnassaan toteuttaa sitä.

Lukioissa tarjotaan mahdollisuus yrittäjämäiseen oppimisympäristöön, jossa opiskelijalle annetaan vastuuta oppimisesta sekä vapautta suunnitella omaa työskentelyä vastuullisesti yksin tai yhdessä muiden kanssa. Näin vahvistetaan opiskelijan oivaltavaa oppimista ja luottamusta omiin kykyihin. Lukion yhteistyökumppanina ja tukena ovat yrittäjyyskasvatustyöryhmä ja Hyvinkään Yrittäjät.

Yrittäjämäisen toiminnan tavoitteita ovat

- vahvuuksien parempi hyödyntäminen
- oma-aloitteisuus ja oman työpanoksen merkityksen tunnistaminen
- ongelmanratkaisutaitojen vahvistaminen
- vastuullisuus, eettisyys ja työympäristön huomioiminen

· yritys- ja työelämäetietouden lisääminen

Toimintamalleja tavoitteiden saavuttamiseksi ovat muun muassa yritysvierailut, osallistuminen erilaisiin kilpailuihin kuten Tuottava idea tai Yritys Hyvä, yrittäjien päivänavaukset, mahdollisesti opiskelijoiden pop up –yritykset, osallistuminen valtakunnallisiin tapahtumiin ja seminaareihin sekä erillisinä soveltavina kursseina.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Aihekokonaisuuden tavoitteena on luoda yleiskuva hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen vaikuttavista psyykkisistä, sosiaalisista, fyysisistä, yhteiskunnallisista ja kulttuurisista tekijöistä. Elämönhallinnan taidot ja itsetuntemus sekä terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta edistävät tiedot, taidot, asenteet, arvot ja tahto ovat aihekokonaisuuden keskeisiä sisältöjä. Aihekokonaisuudella edistetään liikunnallisen elämäntavan omaksumista, vahvistetaan mielenterveyden suojatekijöitä ja opitaan tunnistamaan mahdollisia riskitekijöitä.

Tavoitteena on, että opiskelija

-osaa kuvata psyykkistä, sosiaalista, fyysistä ja kulttuurista hyvinvointia ymmärtäen inhimillistä moninaisuutta sekä ihmisten erilaisia tarpeita ja elämäntilanteita

-ymmärtää omaan, lukioyhteisön ja yhteiskunnan hyvinvointiin ja turvallisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja osaa pohtia, miten niiden ylläpitämiseen voi osallistua

-tunnistaa hyvinvointia heikentäviä tekijöitä, kuten kiusaamisen, häirinnän, rasismin ja yhteisön ulkopuolelle jättämisen, sekä osaa puolustaa itseään ja muita näiltä

-osaa käsitellä ristiriitoja ja konflikteja rakentavasti ja myös sovittelun keinoin

-osaa toimia ongelma- ja poikkeustilanteissa sekä tarvittaessa hakeutua ja ohjata toisia hakeutumaan palvelujärjestelmän tarjoaman avun piiriin

-osaa toimia oman ja toisten hyvinvoinnin ja turvallisuuden hyväksi lukiossa, lähiyhteisöissä ja yhteiskunnallisesti

-tuntee hyvinvoinnin ja turvallisuuden yhteiskunnallisia edistämiskeinoja sekä osaa kohdata muuttuvan maailman epävarmuutta.

Aihekokonaisuus on osa lukion hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito korostuvat. Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmat liittyvät myös opiskelijakunnan toimintaan, kodin ja oppilaitoksen yhteistyöhön, oppilaitosruokailuun sekä opiskeluhuoltoon. Aihekokonaisuuden toteuttamiseksi lukio voi tehdä yhteistyötä nuorisoi-, liikunta-, kulttuuri- ja sosiaalitoimen sekä poliisin ja pelastuslaitoksen kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Koulu-yhteisön turvallisuutta ylläpidetään ja kehitetään koulujen turvallisuussuunnitelmien pohjalta. Turvallisuustietoisuutta ylläpidetään vuosittaisilla harjoituksilla, jotka voidaan toteuttaa yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa.

Hyvinvoinnissa kiinnitetään huomiota mm. kiusaamisen vastaiseen työhön, jonka puitteissa voidaan tehdä yhteistyötä paikallisten toimijoiden kuten Kiusaamista vastaan ry:n kanssa. Taito- ja taideaineissa, kuten musiikissa, pidetään esillä taiteen merkitystä hyvinvoinnin ylläpitäjänä ja

lisääjänä. Lukioissa järjestetään vuosittain myös hyvinvointiin ja terveyteen liittyviä teemapäiviä ja tapahtumia.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kannustaa opiskelijoita kestäväan elämäntapaan ja toimintaan kestävan kehityksen puolesta. Kestävan kehityksen päämääränä on turvata nykyiselle ja tuleville sukupolville hyvän elämän mahdollisuudet paikallisesti, alueellisesti ja globaalisti. Lähtökohtana on ihmisen toiminnan sopeuttaminen luonnonympäristöjen kantokykyyn ja luonnonvarojen rajallisuuteen sekä ekosysteemipalveluiden toimivuudesta huolehtiminen. Pyrkimyksenä on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävan tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Tavoitteena on, että opiskelija

-tuntee perusasiat kestävan elämäntavan ekologisesta, taloudellisesta sekä sosiaalisesta ja kulttuurisesta ulottuvuudesta sekä ymmärtää, että vasta niiden yhteensovittaminen tekee elämäntavasta kestävan

-osaa analysoida ja arvottaa luonnonympäristöissä, rakennetuissa ympäristöissä ja sosiaalisissa ympäristöissä tapahtuvia muutoksia sekä rohkaistuu toimimaan myönteisten ratkaisujen puolesta

-tuntee ilmastonmuutokseen ja luonnon monimuotoisuuden heikkenemiseen vaikuttavia tekijöitä sekä tiedostaa niiden merkityksen ympäristölle ja ihmisen toiminnalle

-osaa analysoida globalisoitumista ja sen vaikutuksia kestäväan elämäntapaan paikallisesti ja maailmanlaajuisesti sekä tuntee keinoja köyhyyden ja eriarvoisuuden lievittämiseksi

-osaa analysoida kestävan elämäntavan, tuotanto- ja kulutustapojen sekä poliittisten päätösten välisiä yhteyksiä

-osaa noudattaa luontoperustastaan ja kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa

-osaa tehdä yhteistyötä eri tahojen kanssa edistääkseen yhteisvastuullisesti kestäväa ja oikeudenmukaista kehitystä.

Aihekokonaisuuden toteuttamisessa luodaan yleiskuva muutostarpeista ja niiden mittavuudesta sekä tuodaan esiin jo tehtyjä korjauksia ja muutosmahdollisuuksia. Kasvaakseen kestävan kehityksen aktiiviseksi edistäjäksi opiskelija tarvitsee kokemuksia siitä, että hänen omilla valinnoillaan ja teoillaan on merkitystä.

Globaalin vastuun näkökulman sisällyttäminen lukion toimintaan edistää kestävan elämäntavan oppimista. Lukio voi tukea kestävan kehityksen toteutumista laatimalla oman kestävan kehityksen ohjelman. Keskeistä kestävan kehityksen ohjelman toteuttamisessa on opiskelijoiden osallisuus sekä yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa.

Paikallinen tarkennus:

Lukiossa opittavaa luonnontieteellistä ajattelua ja osaamista hyödynnetään niin kansallisen kuin globaalin biotalousstrategian toteuttamiseksi. Hyvinkäällä toteutettava valtakunnallinen luonnontieteellinen erityistehtävä mahdollistaa aihekokonaisuuden monipuolisen ja kattavan toteutumisen kurssitarjonnassa. Ilmastonmuutokseen, sää- ja luonnonilmiöihin liittyvä tutkimus on

tärkeä osa luonnontiedelinjaa, samoin kuin monipuolinen laboratoriotyöskentely ja yhteistyö tutkimuslaitosten ja korkeakoulujen kanssa. Lukioden toiminnassa otetaan huomioon luonnonvarojen säästävä käyttö sekä kierrätys. Ympäristön muutoksia ja kehitystä tarkastellaan monipuolisesti eri oppiaineiden näkökulmasta. Kansainvälisissä projekteissa ja yhteistyössä otetaan huomioon myös globaali vastuu ja oikeudenmukaisuus.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Aihekokonaisuuden tavoitteena on kartuttaa opiskelijoiden kulttuurien tuntemusta ja monikielisyyttä, antaa aineksia kulttuuri-identiteettien rakentamiseen sekä vahvistaa heidän toimijuuttaan kulttuurisesti moninaisissa toimintaympäristöissä. Aihekokonaisuuden keskeisenä lähtökohdiana on lukion opiskelijoiden oma kokemusmaailma, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelijoille tarjotaan mahdollisuuksia tutkia, mistä osallisuus ja toimintakykyisyys muodostuvat kulttuurisesti moninaistuvassa yhteiskunnassa, kansainvälistyneessä työelämässä ja monitulkintaisessa, keskinäisriippuvuuksien muovaamassa maailmassa.

Tavoitteena on, että opiskelija

-tuntee ihmisoikeuksia ja osaa pohtia ihmisoikeuksien edistämistä kulttuurisesti ja katsomuksellisesti moninaisissa yhteisöissä

-osaa reflektoida kulttuuriperintöjä, arvoja, taloudellisia toimintaympäristöjä ja muita seikkoja, joiden pohjalle kulttuuri-identiteetit ja elämäntavat rakentuvat omassa arjessa, suomalaisessa yhteiskunnassa ja maailmassa

-vahvistaa myönteisiä kulttuuri-identiteettejään ja kulttuurien tuntemustaan sekä oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina

-ymmärtää, miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet sekä mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa ja uusintamisessa

-vahvistaa kielitietoisuuttaan, monikielisyyttään ja monilukutaitoaan

-osaa toimia kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä pyrkien keskinäiseen kunnioitukseen ja aitoon vuorovaikutukseen

-saa tilaisuuksia harjoitella ja kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan tehden luovaa, monenkeskistä yhteistyötä hyvän tulevaisuuden rakentamiseksi.

Aihekokonaisuuden teemoja käsitellään mahdollisuuksien mukaan autenttisissa ja monikielisissä opiskeluympäristöissä. Opiskeluympäristöjen rakentamisessa lukio voi hyödyntää kansainvälisen toiminnan verkostojaan ja kotikansainvälisyyden keinovalikoimia. Yhteistyötä tehdään eri toimijoiden kanssa. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kieli- ja kulttuuriympäristönä sekä hyvien tapojen edistämiseen. Lukion traditiot, juhlat ja muut tapahtumat voivat olla osa aihekokonaisuuden toteutusta.

Paikallinen tarkennus:

Hyvinkäällä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan kansainvälisiä leirikouluja, joissa opiskelijoilla on mahdollisuus tutustua toisten kulttuurien ja kieliryhmien arkeen ja autenttiseen ympäristöön. Lukioden vuotuisjuhlissa otetaan huomioon kouluissa opiskelevat, muista kulttuuri- tai

kieliryhmistä tulevat opiskelijat. Heitä on sekä koulun varsinaisina opiskelijoina että vaihto-opiskelijoina. Opiskelijoiden omat vaihtokokemukset pyritään myös saamaan osaksi koulun kulttuurista kokemusmaailmaa.

Monilukutaito ja mediat

Aihekokonaisuus syventää opiskelijoiden ymmärrystä monilukutaidosta ja medioista sekä niiden keskeisestä asemasta ja merkityksestä ihmisenä kasvamiselle ja kulttuurille. Monilukutaidolla tarkoitetaan taitoja tulkita, tuottaa ja arvottaa tekstejä eri muodoissa ja konteksteissa.

Medialukutaito on osa monilukutaitoa. Monilukutaito perustuu laaja-alaiseen tekstikäsitkseen, jonka mukaan tekstit ovat sanallisten, kuvallisten, auditiivisten, numeeristen tai kinesteettisten symbolijärjestelmien tai niiden yhdistelmien muodostamia kokonaisuuksia. Monilukutaito tukee ajattelun ja oppimisen taitojen kehittymistä sekä syventää kriittistä lukutaitoa ja kielitietoisuutta. Erilaiset lukutaidot kehittyvät kaikessa opetuksessa ja kaikissa oppiaineissa.

Tavoitteena on, että opiskelija

-syventää ja kehittää monilukutaitoaan, erityisesti monimuotoisten tekstien tulkintaa, tuottamista ja arvottamista

-syventää käsitystään eri tieteen- ja taiteenalojen kielten merkityksestä opiskelussa ja työelämässä

-harjaantuu hakemaan, valitsemaan, käyttämään ja jakamaan monenlaisia tekstiaineistoja tiedonhankinnassa ja opiskelussa

-syventää vuorovaikutus- ja vaikuttamistaitojaan kehittämällä yhteisen mediatuottamisen osaamistaan yhdessä muiden kanssa eri viestintäympäristöissä ja eri välinein

-harjaantuu mediakriittisyyteen perehtymällä medioiden toimintaan vaikuttaviin yhteiskunnallisiin, taloudellisiin ja kulttuurisiin tekijöihin

-tuntee tekijänoikeuksia ja sananvapautta koskevia keskeisiä normeja sekä osaa analysoida medioihin liittyviä eettisiä ja esteettisiä kysymyksiä

-osaa käyttää monilukutaitoa ja medioita itseilmaisussa ja vuorovaikutuksessa sekä toimia vastuullisesti sisällön tuottajana, käyttäjänä ja jakajana.

Opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä tukee oppiaineiden välinen yhteistyö, opiskelu monipuolisissa opiskeluympäristöissä, opiskelijoiden omien ideoiden ja toimintaympäristöjen hyödyntäminen sekä yhteistyö esimerkiksi medioiden, kirjastojen sekä tutkimus- ja kulttuurilaitosten kanssa. Opiskelijat oppivat erilaisia yksilöllisiä ja yhteisöllisiä mediassa toimimisen tapoja esimerkiksi osallistumalla mediamateriaalin laatimiseen. Lukion tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelma voi tukea aihekokonaisuuden toteutusta.

Paikallinen tarkennus:

Monilukutaitoa kehitetään yhteistyöllä paikallisten toimijoiden kuten kirjaston ja taidemuseon kanssa tehtävällä yhteistyöllä. Opetuksessa hyödynnetään varsinaisen oppimateriaalin lisäksi tarjolla olevia muitakin tekstejä ja tekstikokonaisuuksia.

Teknologia ja yhteiskunta

Aihekokonaisuuden tavoitteena on syventää opiskelijan ymmärrystä teknologisen ja yhteiskunnallisen kehityksen vuorovaikutteisudesta. Teknologian avulla ihminen rakentaa maailmaa tarpeidensa pohjalta uusia ratkaisuja etsien ja luoden. Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja -ilmiöistä. Luovuus ja ongelmanratkaisu, tarkoituksenmukaisuus ja toimivuus sekä kestävä tulevaisuus ovat näkökulmia teknologian kehittämiseen. Tieto- ja viestintäteknologian kehityksen keskeisiä sisältöjä ovat elämäntapojen, toimintaympäristön ja yhteiskunnan muuttuminen. Aihekokonaisuutta voidaan lähestyä historiallisista, ajankohtaisista ja tulevaisuuden näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija

-käyttää eri oppiaineiden tietoja ja taitoja arvioidessaan teknologian eri ilmentymiä sekä pohtiessaan teknologisten innovaatioiden vaikutuksia ja teknologian moninaisia kehittämismahdollisuuksia

-ymmärtää ihmisen suhdetta teknologiaan sekä osaa pohtia teknologian osuutta ja merkitystä elämäntapojen muotoutumisessa, yhteiskunnan muutoksissa ja ympäristön tilaan vaikuttavana tekijänä

-ymmärtää tieteen, taiteen ja teknologian kehityksen keskinäistä vuorovaikutusta

-rohkaistuu käyttämään omia mahdollisuuksiaan, luovuuttaan ja ongelmanratkaisutaitojaan hakiessaan ratkaisuja käytännöllisiin ongelmiin sekä oppii suhtautumaan erehdyksiin luovaan prosessiin kuuluvana kokemuksena

-oppii yhteistyön taitoja ja yrittäjyyttä sekä tutustuu teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin yrityksiin ja innovatiivisiin työelämän toimijoihin

-osaa tehdä järkeviä teknologiaa koskevia valintoja kansalaisena ja kuluttajana

-osaa pohtia teknologian, talouden ja politiikan vuorovaikutusta sekä teknologisten vaihtoehtojen vaikutusta työpaikkojen kehitykseen, työn sisältöön ja työllisyyteen

Ihmisen suhdetta teknologiaan pohditaan kodin, työelämän ja vapaa-ajanvieron näkökulmista. Teknologisen kehityksen suuntia ja vaihtoehtoja arvioidaan eettisin ja taloudellisin perustein sekä hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökulmista. Opiskelijoita kannustetaan ottamaan kantaa teknologian kehittämiseen ja osallistumaan sitä koskevaan päätöksentekoon pitäen esillä pyrkimyksiä kestäväan elämäntapaan. Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla teknologioiden soveltamiseen eri aloilla. Työskentely digitaalisissa ympäristöissä ja teknologia-alan eri toimijoiden kanssa voi olla osa aihekokonaisuuden toteutusta. Ohjauksella voidaan edistää tasa-arvoa opiskelijoiden valinnoissa.

Paikallinen tarkennus:

Hyvinkäällä tarjotaan opiskelijoille erillisiä atk-kursseja, joiden avulla varmistetaan tasa-arvoinen mahdollisuus perustaitojen hallintaan. Lisäksi kunkin oppiaineen kursseilla käytetään teknologiaa oppimisen apuna kuhunkin tiedonalaan parhaiten sopivalla tavalla. Opiskelijoita ohjataan tekemään teknologian käyttöön liittyviä valintoja siten, että ne hyödyttävät opiskelijan oppimista ja hyvinvointia.

5.3. Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto-, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmistä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien erittelemisen ja tulkitsemisen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia, sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Hyvinkäällä tehdään mahdollisuuksien mukaan yhteistyötä paikallisten kulttuurintarjoajien kuten kirjaston, taidemuseon, paikallisten teatteriryhmien ja elokuvateatterien kanssa. Teatterivierailuja voidaan tehdä muillekin lähipaikkakunnille. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetuksessa tehdään yhteistyötä oppimäärien välillä ja muiden oppiaineiden kanssa.

5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on

sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

* syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen

* syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä

* syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista

* monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta

* ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit

* syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään

* osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoituksiperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen

* ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein

* osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen

* nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykyculttuurissa.

Arviointi

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä

opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu,

itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Eri osa-alueiden tehtävissä käytetään kuhunkin tarkoituksenmukaisinta arviointitapaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (ÄII)

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- * kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- * monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- * syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- * lisää tietoaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- * oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- * tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- * tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- * tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa

- * tekstien moniäänisyys
- * proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- * tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- * tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- * ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (ÄI2)

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta

monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- * oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- * ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- * ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- * oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- * kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- * kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- * suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- * kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- * kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely

* informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (ÄI3)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden

* syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista

* monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa

* oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta

* syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

* kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus

* monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä

* proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi

* monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa

* kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen

* tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

4. Tekstit ja vaikuttaminen (ÄI4)

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- * osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- * oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- * osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- * vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- * vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- * tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhettavat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- * sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- * kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- * argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

5. Teksti ja konteksti (ÄI5)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- * oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- * kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- * tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- * tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa
- * tyylin vaikutus tekstiin ja kielenhuoltoa tyylin näkökulmasta
- * suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- * kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (ÄI6)

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- * syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- * syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista
- * tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- * oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- * ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- * monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- * kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa
- * nykyteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoa
- * dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (ÄI7)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä

erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- * syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- * kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- * kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- * tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- * oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- * vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- * puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- * kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- * arjen vuorovaikutustilanteet
- * esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- * esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- * puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (ÄI8)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaen erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- * varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- * kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- * löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- * kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- * tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- * kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta
- * mediatekstien tuottamista ja analyysia

9. Lukutaitojen syventäminen (ÄI9)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- * syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- * varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- * syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- * tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- * fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- * tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen

Kuntakohtaiset kurssit

10. Linkki lukioon – äidinkielen perusteiden kertaus (syventävä) (ÄI10)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- * vahvistaa lukemisen taitojaan
- * kehittää tekstin erittelyn valmiuksiaan
- * harjaannuttaa asiatekstin kirjoittamisen perustaitojaan
- * kertaan kieliopin ja kielenhuollon perusasioita

Sisällöt:

- * harjoitellaan oikeaa lukutekniikkaa
- * eritellään tekstejä
- * kirjoitetaan asiatekstejä pienten tehtävien avulla
- * tehdään kielenhuollon tehtäviä

Arviointi:

* kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

11. Ilmaise itseäsi kirjoittamalla (syventävä) (ÄI11)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- * kehittää itseilmaisuaan ja -tuntemustaan kirjoittajana
- * laajentaa osaamistaan tuottaen eri tekstilajeja
- * harjaantuu antamaan ja vastaanottamaan vertaispalautetta

Sisällöt:

- * tuotetaan fiktiivisiä ja faktatekstejä, esimerkiksi kertomuksia ja ajankohtaisia mediatekstejä
- * kurssin aiheita valitaan yhdessä kulloisenkin ryhmän kanssa
- * annetaan ja saadaan muilta ryhmäläisiltä palautetta omista teksteistä
- * tekstejä voidaan julkaista erilaisilla sähköisillä alustoilla

Arviointi:

* kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

12. Kielenhuollon kurssi (syventävä) (ÄI12)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- * vahvistaa oikeakielisyyden osaamistaan ja kielitajuaan
- * kertoo kielen peruskäsitteitä
- * saa tukea kehittämisessään kirjoittajana

Sisällöt:

- * tehdään kielenhuollon harjoituksia
- * tehdään kirjoitusharjoituksia

Arviointi:

* kurssi arvioidaan arvosanalla

13. Digilehtikurssi (soveltava) (ÄI13)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tutustuu verkkokirjoittamiseen
- * oppii tuottamaan julkaistavia tekstejä
- * vahvistaa tekstilajituntemustaan
- * vahvistaa kirjoittamisen taitojaan
- * oppii ottamaan vastuuta työryhmän jäsenenä.

Sisällöt:

- * Kurssilla suunnitellaan julkaistavaa kokonaisuutta.
- * Kurssilla toimitetaan koulun digilehteä.
- * Opiskelija kirjoittaa / kuvaa / taittaa koulun julkaisua.
- * Opiskelija tuottaa verkkotekstejä.

Arviointi:

- * kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

14. Kirjallisuuden lukudiplomi (syventävä) (ÄI14)

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija:

- * perehtyy laajasti kirjallisuuden eri genreihin ja sekä kotimaiseen että ulkomaiseen kirjallisuuteen
- * oppii tarkastelemaan kirjallisuutta eri näkökulmista
- * oppii tuottamaan erilaisia tekstejä tai sopimuksen mukaan suullisia tehtäviä kirjallisuuden pohjalta

Sisällöt:

- * opiskelija valitsee luettavakseen annettujen ohjeiden mukaan laajasti eri aikakausien, kulttuurien ja genrejen kirjallisuutta

* luetuista kirjoista tehdään itsenäisesti erilaisia tekstejä tai sopimuksen mukaan suullisia tehtäviä

Arviointi:

* kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä

5.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä suomen kielen ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema ja velvoitteet Suomen enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa.

Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Kursseilla toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * kehittää suomen kielen taitoaan sekä monipuolistaa teksti- ja vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy käyttämään niitä ajattelun, oppimisen, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä
- * osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun vuorovaikutustilanteissa
- * syventää monilukutaitoaan siten, että kykenee tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti eri tieteenalojen tekstejä sekä kehittää taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- * havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja alueen mukaan ja laajentaa tietojaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista ja työnjaosta
- * vakiinnuttaa suomen kielen rakenteiden hallintaa ja tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verrattuna
- * oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja arvioimaan edistymistään, haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja osaa hyödyntää siinä erilaisia tapoja ja välineitä
- * syventää kauno- ja tietokirjallisuuden tuntemusta ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- * osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- * nauttii kielestä, kirjallisuudesta ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta
- * osaa pohtia monikielisyyttään, ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen, ja hänen käsityksensä kielen merkityksestä oppimisessa syvenee.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritettut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten kurssien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista,

osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Pakolliset kurssit

1. Tekstit ja vuorovaikutus (S21)

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia

taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon
- * kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- * oppii lukio-opinnoissa tarvittavan yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti sekä monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisenä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- * oppii ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja
- * vahvistaa suomen kielen perusrakenteiden hallintaa sekä oppii hahmottamaan tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina ja lähestymään niitä analyttisesti
- * syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulle ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä
- * harjaantuu käyttämään ja soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhaussa sekä ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen.

Keskeiset sisällöt

- * lukion opiskelukulttuuri ja suomen kielen opiskelutekniikka sekä lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitoja puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- * tekstin käsite ja tekstilajit (kertovat, kuvaavat, ohjaavat ja pohtivat tekstit) sekä erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia
- * tekstikokonaisuuden rakentuminen, kirjoitusprosessi ja lukustrategiat
- * erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä kommunikointiin tarvittavaa sanastoa

- * yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia, kielen rekisterit ja erilaiset kielimuodot, suomen kielen sananmuodostuskeinot
- * tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- * suomen kielen keskeisten rakenteiden kertaus
- * virke, lause, sanaluokat, verbi, predikaatti, aikamuodot, tapaluokat

2. Kieli, kulttuuri ja identiteetti (S22)

Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * vahvistaa kielitaitoaan ja lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- * ymmärtää suomen kielen rakenteellisen luonteen sekä syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- * ymmärtää äidinkielen ja kielitaidon merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineenä
- * ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- * vahvistaa käsitystään suomalaisuudesta
- * oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan ja erityisesti puhe- ja vuorovaikutustaitojaan, kehittää tiedon- ja tieteenalojen kielten hallintaa sekä oppii laatimaan suunnitellun puhe-esityksen.

Keskeiset sisällöt

- * kielen, vuorovaikutuksen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys
- * eri tekstilajien hallinnan syventäminen
- * lauseen rakenne (subjekti, predikaatti, objekti, kongruenssi) ja lausetyypit sekä erilaisten lauseiden tehtävät
- * suomen kielen vertailu omaan äidinkieleen ja muihin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys

* suomen kielen ominaispiirteet, kielen vaihtelu ja kielen kuvallisuus

* kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa rektio, lauseiden ja kappaleiden sidosteisuus

* aineiston pohjalta kirjoittaminen ja kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaaminen ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely

* kuullun ymmärtämisen ja oman viestimisen harjoittelua

* informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelua

3. Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa (S23)

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* syventää taitoaan eritellä ja tulkita fiktiivisiä ja digitaalisia tekstejä sekä kuvia ja liikkuvaa kuvaa

* oppii vertailemaan suomalaisia ja oman kulttuurin tekstejä

* harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä

* ymmärtää kielikuvien, vertausten, monitulkintaisten ilmausten sekä idiomien merkityksen ja niiden kulttuurisidonnaisuuden

* oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti

* oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta

* syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

* yleiskuva suomalaisesta kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista

* kaunokirjallisuuden lajit ja niiden ominaispiirteitä

* kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa

* proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta suullisesti ja kirjallisesti, myös verkossa

* suomalaisen kirjallisuuden keskeinen teos

* tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen ja -
ilmiöiden näkökulmasta

* viestien tulkitsemista ja tuottamista

* kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa pronominit, konjunktiot

4. Tekstit ja vaikuttaminen (S24)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* ymmärtää erilaisia suullisia, kirjallisia ja multimodaalisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, syventää kriittistä lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja

* oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan

* osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana

* osaa muodostaa ja ilmaista mielipiteitään perustellen

* syventää kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

* kantaa ottavat tekstit, argumentaatio ja retoriikka

* asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia, tiedon- ja tieteenalojen puhettavat ja näkökulmat, esimerkiksi virallinen ja epävirallinen viestintä, käsitteellinen ja konkreettinen kielenkäyttö ja lukion eri oppiaineiden kielenkäyttötapoja

* vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot

* argumentoinnin keinot ja retoriset keinot, huumori, vaikuttaminen arjen vuorovaikutussuhteissa

* kaunokirjallisuus ja media (myös sosiaalinen media) vaikuttajana

* perustelemisen harjoittamista sekä suullisesti että kirjallisesti

* ryhmäkeskustelutehtäviä sekä muita kommunikointiharjoituksia

* sananvapaus, sensuuri, tekijänoikeudet

* nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua, rektio

5. Teksti ja konteksti (S25)

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * oppii tarkastelemaan tekstejä niiden konteksteissa ja jatkumoissa ja suhteessa muihin teksteihin, muun muassa erityisalojen tekstit
- * oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- * pystyy itsenäiseen tekstin tuottamisen prosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- * oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- * tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- * oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhe-kulttuurien näkökulmasta
- * vakiinnuttaa tieto- ja viestintäteknologista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

- * tyylin aineksien vaikutus tekstiin
- * abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön sekä yleiskielen ja puhekielen erot
- * tietokirjallisuus, etenkin essee, verkkotekstit ja multimodaaliset tekstilajit
- * eläytyvää kirjoittamista ja kirjoittamista kirjallisuuden pohjalta
- * kielenhuoltoa erityisesti tyylin näkökulmasta
- * suullinen esitys, esimerkiksi esitelmä, puheenvuoro, draama, paneeli, keskustelu
- * kielitilanteiden vaihtelu ja puheen variaatio

6. Nykykulttuuri ja kertomukset (S26)

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin ja vertailee suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- * perehtyy nykykulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin tekstilajeihin
- * tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- * oppii soveltamaan tietoaan suomen kielen normeista omia tekstejä tuottaessaan
- * oppii toimimaan sujuvasti, eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- * tekstien ajankohtaiset lajit ja mediatekstit
- * kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikot, tarinallistaminen)
- * kielenhuollon kertausta, sanaston laajentamista ja vaikeita kielen rakenteita
- * luetun ymmärtämistä, tekstien selittämistä, kirjoitelmia
- * erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua
- * suomalaista nykykirjallisuutta, kuten novelleja, lyhytproosaa, runoja, romaanikatkelmia sekä kokonaisteos

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen (S27)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää tietojaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutussuhteiden luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöstä
- * harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoisiksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- * kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita

- * kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- * oppii erottamaan eri tyyplejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- * oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita.

Keskeiset sisällöt

- * vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- * puhuttujen tekstien erittely, tulkinta ja arviointi
- * suomen puhekielen erityispiirteitä ja kielioppia
- * esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja käytänteet
- * esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- * erilaiset asiointitilanteet
- * puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista ja kansainvälistä puhekulttuuria
- * kielen lausetason perusrakenteet, peruslauseen jäsenet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit
- * sananmuodostuskeinojen kertausta

8. Kirjoittamistaitojen syventäminen (S28)

Opiskelija syventää taitojaan tuottaen erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun eri tavoin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- * harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen
- * syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- * kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia teemoja
- * löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- * varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin ja yhdessä kirjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

- * kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen, viimeistely ja palautteen antaminen
- * kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa asia- ja asioimiskirjoittamista
- * tekstin tuottamista erilaisista aineistoista ja luovaa kirjoittamista
- * kirjoittamista materiaalin pohjalta sekä pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia, esimerkiksi tekstin kommentointia
- * kielen rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- * kielenhuollon kertaus: muun muassa sitaattivälimerkit, lähteiden lainaaminen
- * suullinen tehtävä kurssin aiheista, esimerkiksi paneeli, keskustelu, alustus, puheenvuoro

9. Lukutaitojen syventäminen (S29)

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * vahvistaa taitoaan lukea analyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- * syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä ja tekstilajeista
- * syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista
- * kehittää suomalaisen kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- * erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien sekä eri tiedon- ja tieteenalan tekstien lukemista
- * kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- * kielen käsitteet tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- * tekstianalyysi, tekstin rakenne, tekstilajit, intertekstuaalisuus
- * vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- * kirjailija- tai teosesittely
- * käännösharjoitus

5.4 Toinen kotimainen kieli

5.4.1 Ruotsi

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä sekä Suomessa että Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätautona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kielenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Ruotsin kielen opetuksen yhteiset tavoitteet

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

* kehittyä ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista

* ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä

- * rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- * vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- * kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita
- * ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- * osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- * osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä Taito toimia vuorovaikutuksessa Taito tulkita tekstejä Taito tuottaa tekstejä

A-oppimäärä B2.1 B2.1 B1.2

B1-oppimäärä B1.1 B1.1 B1.1

B3-oppimäärä A2.2 A2.2 A2.1

Äidinkielenomainen

oppimäärä B2.2 B2.2 B2.2

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu

opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

5.4.1.1 Ruotsi, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Ruotsi kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 vuorovaikutuksen ja tulkinnan taidoissa sekä B1.2 tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Ruotsinkielinen maailmani (RUA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle ja etsitään autenttisia ruotsinkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin, harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (RUA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen pohjoismaisessa kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä (RUA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiirinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, ruotsinkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RUA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta ruotsin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (RUA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (RUA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa ruotsin kielellä myös muualla kuin Suomessa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkintamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (RUA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmista ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (RUA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

5.4.1.2 Ruotsi, B-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen B-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. Minun ruotsini (RUB1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

2. Hyvinvointi ja ihmissuhteet (RUB2)

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri ja mediat (RUB3)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

4. Monenlaiset elinympäristömme (RUB4)

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

5. Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi (RUB5)

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkintaa ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

6. Viesti ja vaikuta puhuen (RUB6)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

7. Kestävä elämäntapa (RUB7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

8. Kehity puhujana ja kuuntelijana (RUB8)

Kurssin tavoitteena on rohkaistua ja oppia ilmaisemaan itseään ruotsin kielellä. Kurssilla tehdään kuullun ymmärtämistehtäviä sekä harjoitellaan erilaisia puheviestintätilanteita monipuolisia oppimisympäristöjä ja sähköisiä työkaluja hyödyntäen. Tarkemmat tavoitteet määräytyvät opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan. Kurssia suositellaan opiskelijoille toisesta vuosikurssista eteenpäin. Kurssilta saa hyvät pohjataidot suullisen ilmaisun kurssille. Hyväksytysti suoritettuna kurssista saa suoritusmerkinnän.

9. Abikurssi I (RUB9)

Kurssi on tarkoitettu opiskelijalle, joka osallistuu ruotsin kielen yo-tutkintoon. Kurssilla harjoitellaan tutkintokokeeseen kuuluvia tehtävätyyppejä ja vahvistetaan opiskelijan kielitietoa ja -taitoa. Kurssin sisältöä voidaan muokata opiskelijoiden toiveiden mukaan. Hyväksytysti suoritetusta kurssista saa suoritusmerkinnän.

10. Hyppää kyytiin (RUB10)

Kurssilla kerrataan kielen perusrakenteita ja perussanastoa ennen pakollisia kursseja. Kurssilla harjoitellaan ääntämistä, lukemista, kuullun ymmärtämistä, puhumista ja kirjoittamista. Kurssilla perehdytetään erilaisiin työskentelymuotoihin. Kurssi on tarkoitettu pohjakurssiksi opintojensa alussa olevalle. Kurssista saa numeroarvosanan.

11. Tukikurssi toisen vuoden opiskelijoille (RUB11)

Kurssilla syvennetään ja vahvistetaan pakollisilla kursseilla opiskeltuja rakenteita ja lisätään eri aihepiirien sanavarastoa ja kehitetään suullista ja kirjallista ilmaisutapaa. Myös tekstinymmärtämistaitoja kartutetaan monipuolisilla harjoituksilla.

12. Monenlaista elämää Pohjoismaissa (RUB12)

Kurssi on tarkoitettu opiskelijalle, joka on edennyt opinnoissaan jo pidemmälle ja jonka tarkoituksena on osallistua ruotsin kielen yo- tutkintoon. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan kirjallista ja suullista ilmaisutapaa tutustumalla pohjoismaisiin ilmiöihin kulttuuri- ja yleistietoa lisäten. Opetuksessa pyritään edistämään opiskelijan kielitaitoa ja monilukutaitoa käsittelemällä mm. pohjoismaista kirjallisuutta, elokuvaa, musiikkia ja maantiedettä siltä pohjalta, mikä on ajankohtaista ja kiinnostavaa. Oppiainerajat ylittävää monimuotoista opetusta voidaan toteuttaa tällä kurssilla. Hyväksytysti suoritetusta kurssista saa suoritusmerkinnän.

13. Abikurssi II (RUB13)

Kurssi on tarkoitettu opiskelijalle, joka on suorittanut Abikurssi I:n ja aikoo osallistua ruotsin kielen yo-tutkintoon. Kurssilla harjoitellaan tutkintokokeeseen kuuluvia tehtävätyyppejä ja vahvistetaan opiskelijan kielitietoa ja -taitoa. Kurssin sisältöä voidaan muokata opiskelijoiden toiveiden mukaan. Hyväksytysti suoritetusta kurssista saa suoritusmerkinnän.

Kuntakohtainen soveltava kurssi

14. Projektikurssi (RUB14)

Kurssi on tarkoitettu yhteistyöprojekteihin Pohjoismaiden ja Baltian maiden välillä, aiheet ja projektien sisältö ovat vaihtuvia, toimitaan yli oppiainerajojen. Hyväksytysti suoritetusta kurssista saa suoritusmerkinnän.

5.5 Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitteeseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaidona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasolla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Vieraiden kielten opetuksen yhteiset tavoitteet

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

* rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana

* vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen

* kehittyä tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita

* ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet

* osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (liite 1) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä Taito toimia vuorovaikutuksessa Taito tulkita tekstejä Taito tuottaa tekstejä

Englanti A B2.1 B2.1 B2.1

Muut kielet A B1.2 B1.2 B1.2

Englanti B1 B1.2 B1.2 B1.2

Muut kielet B1 B1.1 B1.1 B1.1

Englanti B2 B1.1 B1.1 B1.1

Muut kielet B2 A2.2 A2.2 A2.2

Englanti B3 B1.1 B1.1 A2.2

Aasian ja

Afrikan kielet

B3 A2.1 A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti) A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)

Muut kielet B3 A2.1 A2.1 A2.1

Arviointi

Vieraissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Palaute annetaan kullakin kurssilla tehtäviin parhaiten soveltuvin menetelmin. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kurssiin luetaan hyväksi latinan kieltä lukuun ottamatta seuraavasti:

Kurssit A-oppimäärä B1-oppimäärä B2-oppimäärä B3-oppimäärä

Kurssi 1 → 1 → 1 → 3

Kurssi 2 → 2 → 3 → 5

Kurssi 3 → 3 → 4 → 6

Kurssi 4 → 4 → 2 → 4

Kurssi 6 → 5 → 5 → 7

Kurssi 7 → 7 → 6 → 8

Kurssi 8 → 6

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kurssseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kurssseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kurssseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

Kurssit

Vieraiden kielten kurssikoodit muodostuvat kielten kirjaintunnusten, oppimäärien tasotunnusten ja kurssinumeroiden mukaan. Esimerkiksi RAB32 tarkoittaa ranskan kielen B3-oppimäärän kurssia numero 2. Vieraista kielistä käytetään seuraavia koodeja:

EN = englannin kieli

LA = latinan kieli

RA = ranskan kieli

SM = saamen kieli

SA = saksan kieli

VE = venäjän kieli

IA = italian kieli

EA = espanjan kieli

PO = portugalin kieli

KI = kiinan kieli

JP = japanin kieli

KX = muu kieli

5.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kehittyy englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä

* osaa arvioida oman osaamisensa riittävyttä jatko-opintojen näkökulmasta

* osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista

* saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Englannin kieli ja maailmani (ENA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpäiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (ENA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (ENA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (ENA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (ENA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (ENA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää englannin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkintamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä

kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen englanninkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (ENA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (ENA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

9. Abikurssi (ENA9)

Kerrataan monipuolisesti YO-kokeessa vaadittavia taitoja.

Arviointi suoritusmerkinnällä

10. Niveltävä kurssi (ENA10)

Kurssilla vahvistetaan kielen keskeisten asioiden osaamista. Kurssi voidaan suorittaa 1. opiskeluvuoden aikana.

Arviointi suoritusmerkinnällä

11. Keskeistä kerraten (ENA11)

Kurssilla kerrataan kielen keskeisiä asioita. Kurssi voidaan suorittaa aikaisintaan 2. opiskeluvuoden aikana.

Arviointi suoritusmerkinnällä

12. Opi kuuntelemaan (ENA12)

Kurssilla harjoitellaan englannin kuuntelemista käyttäen erityyppisiä tehtäviä. Kurssia suositellaan valittavaksi opintojen loppuvaiheeseen.

Arviointi suoritusmerkinnällä

13. Opi kirjoittamaan (ENA13)

Kurssilla harjoitellaan erityyppisten kirjoitelmien laatimista. Kurssia suositellaan valittavaksi opintojen loppuvaiheeseen.

Arviointi suoritusmerkinnällä

5.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä

Ranska A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittämistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3

lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kurseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kurseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kurseittain.

1. Kieli ja maailmani (RAA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa (RAA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (RAA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (RAA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuuta ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (RAA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (RAA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkintamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (RAA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien

tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (RAA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (RAA9)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävyytyyppejä. Suoritusmerkintä.

Saksa A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Kieli ja maailmani (SAA1)

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa(SAA2)

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Kulttuuri-ilmiöitä (SAA3)

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

4. Yhteiskunta ja ympäröivä maailma (SAA4)

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

5. Tiede ja tulevaisuus (SAA5)

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo (SAA6)

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaidona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpäiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkintamista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa (SAA7)

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien

tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävä elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen (SAA8)

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsitellyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtainen soveltava kurssi

9. Abikurssi (SAA9)

Kurssilla harjoitellaan ylioppilastutkinnon kaikkia osa-alueita opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan sekä kerrataan kielitiedon keskeisiä kohtia. Suoritusmerkintä.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

10. Kielidiplomikurssi DSD II (SAA10)

Kurssilla valmentaudutaan saksan kielen B2/C1-tason kielidiplomikokeeseen, Deutsches Sprachdiplom II, jonka kokeet järjestetään vuosittain joului- ja tammikuun aikana. Kansainvälisesti tunnetun DSD II tutkinnon suorittaminen hyväksytysti antaa oikeuden hakea opiskelupaikkaa yliopistosta tai korkeakoulusta saksankielisellä kielialueella ilman erillistä kielikoetta. Tutkinnon suorittaminen edellyttää kielidiplomikurssille osallistumista. Tutkinto on opiskelijoille maksuton. Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueita ja se toimii myös erinomaisesti valmistauduttaessa suomalaiseen ylioppilastutkintoon. Suoritusmerkintä.

5.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä

Espanja B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kurseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kurseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Elämän tärkeitä asioita (EAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (EAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (EAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (EAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (EAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (EAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (EAB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (EAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (EAB29)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Ranska B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehitty kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Elämän tärkeitä asioita (RAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (RAB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (RAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (RAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (RAB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (RAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtainen syventävä kurssi:

9. Abikurssi (RAB29)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Saksa B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Elämän tärkeitä asioita (SAB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (SAB22))

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (SAB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (SAB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (SAB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (SAB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtainen syventävä kurssi:

9. Abikurssi (SAB29)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Kuntakohtainen soveltava kurssi

10. Kielidiplomikurssi DSD I (SAB210)

Kurssilla valmistaudutaan saksan kielen A2/B1- tason kielidiplomitutkintoon, Deutsches Sprachdiplom I, jonka kokeet järjestetään vuosittain maaliskuun aikana. Tutkinnon suorittaminen edellyttää kielidiplomikurssille osallistumista. Kielidiplomi on kansainvälinen näyte sekä suullisesta että kirjallisesta kielitaidosta ja siitä on hyötyä työ- ja elinkeinoelämässä Suomessa ja ulkomailla. Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti kielitaidon eri osa-alueita ja se toimii myös erinomaisesti valmistauduttaessa suomalaiseen ylioppilastutkintoon. Kurssi soveltuu saksan B-oppimäärän kolmannen vuosikurssin opiskelijoille sekä saksan A-oppimäärän toisen vuosikurssin opiskelijoille eräänlaisena välitutkintona ennen vaativamman DSD II - kielidiplomin suorittamista. Tutkinto on opiskelijoille maksuton. Suoritusmerkintä.

Venäjä B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Elämän tärkeitä asioita (VEB21)

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia

kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

2. Monenlaista elämää (VEB22)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

3. Hyvinvointi ja huolenpito (VEB23)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

4. Kulttuuri ja mediat (VEB24)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (VEB25)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Yhteinen maapallomme (VEB26)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

7. Kansainvälinen toiminta (VEB27)

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen (VEB28)

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (VEB29)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä

Espanja B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (EAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (EAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (EAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (EAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (EAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (EAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (EAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (EAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (EAB39)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Latina B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Latinan kielen B3-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- * ymmärtää latinan kielen merkityksen erityisesti luonnontieteissä
- * ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen
- * oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa ja tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin
- * osaa harjoitellun perussanaston ja keskeisiä rakenteita
- * ymmärtää apuvälineitä käyttäen helppoa autenttista tekstiä, osaa poimia yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden perusteella.

Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvin osin vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Huomiota kiinnitetään opiskelijan edistymiseen kielitaidon eri osa-alueilla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Ikkunat auki antiikkiin (LAB31)

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Perehdytään latinan kielen vaiheisiin.

2. Antiikin elämää (LAB32)

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon antiikin aikaisessa kaupungissa.

3. Tietoa, taitoa ja taruperintöä (LAB33)

Tutustutaan roomalaisten harrastuksiin, roomalaisnuorten kasvatukseen ja koulunkäyntiin sekä antiikin kreikkalais-roomalaiseen tarustoon.

Ranska B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (RAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (RAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (RAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (RAB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (RAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (RAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (RAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (RAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (RAB39)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Saksa B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (SAB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (SAB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (SAB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (SAB35)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (SAB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan

keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (SAB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (SAB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (SAB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (SAB39)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Venäjä B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyä kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (VEB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (VEB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (VEB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

4. Monenlaista elämää (VEB34)

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

5. Hyvinvointi ja huolenpito (VEB35)

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

6. Kulttuuri ja mediat (VEB36)

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus (VEB37)

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Yhteinen maapallomme (VEB38)

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (VEB39)

Kurssilla valmistaudutaan ylioppilaskokeeseen. Kehitetään ja vahvistetaan kuullun- ja tekstinymmärrystaitoja, kerrataan keskeistä kielitietoa sekä harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Suoritusmerkintä.

Viro B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

* kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi

* kehittyi kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä

* osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

1. Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen (VIB31)

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen

liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa (VIB32)

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Elämän tärkeitä asioita (VIB33)

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

5.6 Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, yrittäjyydessä, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelevaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtyä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta. Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA2 → MAB2, MAA3 → MAB3, MAA6 → MAB7 ja MAA8 → MAB4 ja MAA10 → MAB5. Muut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyen oppimäärän paikallisia syventäviä tai paikallisia soveltavia kursseja opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset kurssit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän paikallisiksi syventäviksi tai paikallisiksi soveltaviksi kursseiksi opetussuunnitelmassa päätettävällä tavalla.

5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuisen ja kiehtovan olemuksen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matematiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

Pakollinen kurssi

1. Luvut ja lukujonot (MAY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- * kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- * vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä

- * ymmärtää lukujonon käsitteen
- * osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- * saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- * osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- * reaalitylvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- * funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- * lukujono
- * rekursiivinen lukujono
- * aritmeettinen jono ja summa
- * logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- * muotoa $a \cdot x^b = c$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- * geometrinen jono ja summa

5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa

- * rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- * ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- * oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- * kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- * harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- * harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- * osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Polynomifunktiot ja -yhtälöt (MAA2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- * osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- * osaa ratkaista korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- * osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- * polynomien tulo ja muotoa $(a+b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat
- * 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- * 2. asteen polynomien jakaminen tekijöihin
- * polynomifunktio

* polynomiyhtälöitä

* polynomiepähtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAA3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa

* harjaantuu muotoilemaan, perustelevaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita

* osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

* kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus

* sini- ja kosinilause

* ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria

* kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

4. Vektorit (MAA4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin

* osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla

* ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen

* osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- * vektoreiden perusominaisuudet
- * vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- * koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo
- * yhtälöryhmän ratkaiseminen
- * suorat ja tasot avaruudessa

5. Analyyttinen geometria (MAA5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää, kuinka analyttinen geometria luo yhteyksiä geometrinen ja algebrallisten käsitteiden välille
- * ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- * syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $|f(x)| = a$ tai $|f(x)| = |g(x)|$
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- * pistejoukon yhtälö
- * suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- * itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- * pisteen etäisyys suorasta

6. Derivaatta (MAA6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- * omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta

- * osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- * osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- * tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- * rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- * funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- * polynomifunktion, funktioiden tulo ja osamäärän derivoiminen
- * polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

7. Trigonometriset funktiot (MAA7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- * osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä $\sin f(x) = a$ tai $\sin f(x) = \sin g(x)$
- * osaa trigonometristen funktioiden yhteydet ja
- * osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- * osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- * osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometristen funktioiden tutkimisessa ja trigonometristen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometristen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- * suunnattu kulma ja radiaani
- * trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- * trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen

- * yhdistetyn funktion derivaatta
- * trigonometristen funktioiden derivaatat

8. Juuri- ja logaritmfunktiot (MAA8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * kertaa potenssien laskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- * tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden ominaisuudet ja osaa ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- * osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioita derivaatan avulla
- * osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- * potenssien laskusäännöt
- * juurifunktiot ja -yhtälöt
- * eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- * logaritmfunktiot ja -yhtälöt
- * juuri-, eksponentti- ja logaritmfunktioiden derivaatat

9. Integraalilaskenta (MAA9)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- * ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- * osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- * perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

* integraalifunktio

* alkeisfunktioiden integraalifunktiot

* määrätty integraali

* pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

10. Todennäköisyys ja tilastot (MAA10)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja

* perehtyy kombinatorisiin menetelmiin

* perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin

* ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä

* perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukuja määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

* diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma

* jakauman tunnusluvut

* klassinen ja tilastollinen todennäköisyys

* kombinatoriikka

* todennäköisyyksien laskusäännöt

* diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma

* diskreetin jakauman odotusarvo

* normaalijakauma

Valtakunnalliset syventävät kurssit

11. Lukuteoria ja todistaminen (MAA11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista
- * hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- * osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- * syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- * konnektiivit ja totuusarvot
- * geometrinen todistaminen
- * suora, käännteinen ja ristiriitatodistus
- * induktiotodistus
- * kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- * Eukleideen algoritmi
- * alkuluvut ja Eratostheneen seula
- * aritmetiikan peruslause
- * kokonaislukujen kongruenssi

12. Algoritmit matematiikassa (MAA12)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää algoritmista ajatteluaan
- * osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat

- * ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- * osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- * osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- * iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä
- * polynomien jakoalgoritmi
- * polynomien jakoyhtälö
- * Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

13. Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi (MAA13)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- * osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- * täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- * osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- * funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- * jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- * käänteisfunktio
- * kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- * funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- * epäoleelliset integraalit

* lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

Kuntakohtaiset kurssit

14. Abikurssi (MAA14)

Tavoitteet

Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin oppimäärän keskeisiä sisältöjä kertaamalla ja syventämällä.

Arviointi

Opiskelijan valinnan mukaan numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

15. Projektikurssi (MAA15)

Lisäopintoja matematiikasta.

Arviointi suoritusmerkintä.

5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

* osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä

* saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen

* hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille

* sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä

* kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta

- * harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- * tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- * osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- * osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Pakolliset kurssit

2. Lausekkeet ja yhtälöt (MAB2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- * ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- * vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- * osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- * suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- * ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- * yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- * ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- * toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

3. Geometria (MAB3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- * vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan

* osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

* kuvioiden yhdenmuotoisuus

* suorakulmaisen kolmion trigonometria

* Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause

* kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen

* geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

4. Matemaattisia malleja (MAB4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* näkee reaali maailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla

* tottuu arvioimaan mallien hyvyttä ja käyttökelpoisuutta

* tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

* lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen

* potenssiyhtälön ratkaiseminen

* eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla

* lukujonot matemaattisina malleina

5. Tilastot ja todennäköisyys (MAB5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja

* arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla

* perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

* diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen

* regression ja korrelaation käsitteet

* havainto ja poikkeava havainto

* ennusteiden tekeminen

* kombinatoriikkaa

* todennäköisyyden käsite

* todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

6. Talousmatematiikka (MAB6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* syventää prosenttilaskennan taitojaan

* ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä

* kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun

* vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun

* soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

* indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia

* taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Valtakunnalliset syventävät kurssit

7. Matemaattinen analyysi (MAB7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin

* ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana

* osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla

* osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

* graafisia ja numeerisia menetelmiä

* polynomifunktion derivaatta

* polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen

* polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

8. Tilastot ja todennäköisyys II (MAB8)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan

* osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä

* osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- * normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- * toistokoe
- * binomijakauma
- * luottamusvälin käsite

Kuntakohtainen kurssi

9. Abikurssi (MAB9)

Tavoitteet

Valmistaudutaan ylioppilaskirjoituksiin oppimäärän keskeisiä sisältöjä kertaamalla ja syventämällä.

Arviointi

Opiskelijan valinnan mukaan numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

5.7 Biologia

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiaa koskevien uutisten seuraamiseen
- * saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa
- * ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- * perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- * osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- * suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa

- * osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- * osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratoriossa ja maastossa
- * arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- * käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- * perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- * osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- * arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.
- * tutustuu eri biologian alojen toimijoihin kuten yliopistoihin ja muihin oppilaitoksiin sekä yrityksiin ja yhdistyksiin lähialueella
- * tuntee oman lähiympäristönsä luonnon erityispiirteet, ja osaa ottaa ympäristön hyvinvoinnin huomioon omissa toimissaan

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoisiksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä laatimalla yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Pakolliset kurssit

1. Elämä ja evoluutio (BI1)

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan
- * käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- * tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- * ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen
- * osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä
- * työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- * elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisaatiotasot
- * biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- * biologisen tiedon esittäminen mallien avulla

Solu elämän perusyksikkönä

- * elämän syntyvaiheet
- * solujen rakenne ja energiatalous
- * DNA ja geenien ilmeneminen

Eliön elinkaari

- * suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- * muuntelu
- * kasvu, kehittyminen ja kuolema

Evoluutio

- * luonnonvalinta ja sopeutuminen
- * lajien syntyminen ja häviäminen
- * eliökunnan sukupuu

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti

2. Ekologia ja ympäristö (BI2)

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologiisiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Tavoitteet Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet

- * osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä

- * ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle

- * hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia

- * ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestäväen elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti

- * osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämisprojektin.

Keskeiset sisällöt Ekologian perusteet

- * elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset

- * ekosysteemien rakenne ja palautuvuus

- * aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemeissä

- * luonnon monimuotoisuus

- * populaatioiden ominaisuudet

- * lajien väliset suhteet

- * eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- * ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset

- * luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat

- * aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat

* paikalliset ympäristöongelmat

Kohti kestävää tulevaisuutta

* ekosysteemipalveluiden merkitys

* ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys

* toiminta kestävä elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä

Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämisprojekti

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Solu ja perinnöllisyys (BI3)

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä

* syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin

* tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita

* arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta

* suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

* miten soluja tutkitaan

* solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö

Eliöt rakentuvat soluista

* biomolekyylit

* tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta

* DNA:n ja RNA:n rakenne

* proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely

Solujen lisääntyminen

* mitoosi ja sen merkitys

* solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytyminen perusteet

* geenit ja alleelit

* sukusolut ja niiden synty meioosissa

* geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle

* mutaatiot ja mutageenit

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla

4. Ihmisen biologia (BI4)

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita

* ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen

* ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana

* ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia

* osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan

* ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen

* osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

* ravintoaineet ja ruoansulatus

* verenkiertoelimistö

* hengityselimistö ja hengityksen säätely

Liikkuminen

* tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

* hermosto ja aistit

* umpirauhaset ja hormonit

* lämmönsäätely

* kemiallinen tasapaino

* elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit

Lisääntyminen

* hedelmöitys, raskaus ja synnytys

* sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus

* perimän ja ympäristön merkitys

Ihmiselimistön toimintaa mittaava tutkimus

5. Biologian sovellukset (BI5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävä kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- * tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestävästä tulevaisuudesta
- * ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- * ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- * ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- * osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- * osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- * ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- * bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- * bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- * bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- * mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Geeniteknologian sovellukset ja merkitys

- * geenitekniikan menetelmät
- * genomitieto
- * mikrobit geeniteknologiassa

Kasvi- ja eläinjalostus

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus

Kuntakohtaiset kurssit

Arviointi S-merkinnällä, pyydettyä arvosana. Poikkeuksina Bi9, Bi13, Bi16 ja Bi17, joista vain suorituserkintä (S).

6. Solun kemiaa (BI6)

Työkurssi, jossa opiskellaan solun kemiaa ja aineenvaihduntaa. Kurssilla tutkitaan mm. veden merkitystä soluille, solujen orgaanisia yhdisteitä, solujen energiataloutta ja erilaisia solun aineenvaihdunnallisia reaktioita.

7. Perinnöllisyystieteen työkurssi (BI7)

Työkurssi, jossa tutkitaan solua ja solukoita/kudoksia. Perehdytään DNA:n rakenteeseen ja solujakautumiseen. Tutkitaan ominaisuuksien periytymistä esim. banaanikärpäsristeytyksin. Kurssiin kuuluu opintovierailu.

8. Luonnontuntemuskurssi (BI8)

Tutkitaan retkeillen luontoa, sen lajistoa ja ekosysteemejä. Perehdytään lähiseudun luonnonympäristöihin monipuolisesti. Kurssityönä laaditaan esim. kasvio, eläinkuvasto tai selvitys erilaisista elinympäristöistä.

9. Abikurssi (BI9)

Kerrataan ja syvennetään biologian keskeisiä ja ajankohtaisia aiheita. Lisäksi käydään läpi vanhoja yo- tehtäviä ja valmistaudutaan biologian ainerealiin.

10. Mikrobiologian kurssi (BI10)

Työkurssi, jolla perehdytään mikrobien elinvaatimukseen ja rakenteisiin sekä mikrobien merkitykseen ihmisen talouselämässä ja luonnossa. Tehdään mikrobiviljelyjä ja erilaisia kokeita.

11. Ihmisen fysiologia ja anatomia (BI11)

Kurssilla perehdytään ihmisen veren, verenkierron, hengitys- ja virtsanerityselimistöjen, tuki- ja liikuntaelimestön, hermoston, aistien, lisääntymisen ja aineenvaihdunnan säätelyn rakenteisiin ja toimintoihin sekä toiminnan häiriöihin. Tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiuksia pyrkiä alan oppilaitoksiin.

12. Vesikurssi (BI12)

Työkurssi, jolla perehdytään erilaisiin vesiekosysteemeihin sekä ihmisen vaikutukseen niihin. Tutkitaan erilaisia vesistöjä ja tehdään opintoretkeä.

13. Vaelluskurssi (BI13)

Kurssilla suunnitellaan ja toteutetaan ryhmässä vaellusretki esim. kansallispuistossa. Perehdytään jokamiehen oikeuksiin ja velvollisuuksiin sekä tutustutaan kohteen luonnon ominaispiirteisiin

mahdollisesti paikallisten asiantuntijoiden opastuksella. Toteutetaan mahdollisesti yhdessä liikunnan kanssa.

14. Tutkimme eläimiä (BI14)

Työkurssi, jolla tutkitaan eri eläinryhmien anatomiaa ja fysiologiaa sekä eläinten käyttäytymistä. Opiskellaan samalla myös eläinten evoluutiota. Preparoidaan eri ryhmien eläimiä. Tehdään mahdollisesti opintoretkeä.

15. Biologian tutkielmakurssi (BI15)

Perehdytään biologisen tutkimuksen tekemiseen ja sen raportointiin. Tutkimuksen vaiheet ovat suunnittelu, ongelman asettelu, aineiston keruu ja käsittely sekä tulosten erittely ja tulkinta. Kurssi suoritetaan itsenäisesti, mutta opettaja ohjaa prosessia työn ajan.

16. Minustako lääkäri? (BI16)

Kurssi perustuu lääketieteen pääsykokeessa vaadittaviin lukion fysiikan, kemian ja biologian valtakunnallisten kurssien sisältöihin. Kurssi pidetään yhteistyössä kemian ja fysiikan kanssa.

17. Lukudiplomikurssi (BI17)

Kurssilla luetaan 3-4 biologiaan liittyvää kirjaa, jotka analysoidaan ja tentitään biologian opettajalle sopimuksen mukaan.

5.8 Maantiede

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- * kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- * ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomeetriaa tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- * osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- * osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä

- * osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- * ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- * ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- * tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- * kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa
- * osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- * tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- * toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävästä kehityksestä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.
- * perehtyy Hyvinkään alueen geomorfologisiin erityispiirteisiin (esim. Salpausselkä) sekä ihmistoimintaan laaja-alaisesti (esim. Hyvinkään aluesuunnitteluun ja kulttuurihistoriaan)

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa projektissa.

Pakollinen kurssi

1. Maailma muutoksessa (GE1)

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä,

varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- * tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- * ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- * osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittyneisyyden näkökulmasta
- * tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestäväen kehityksen mukaisesti
- * osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- * ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- * osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa.

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- * miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa
- * opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- * maantieteelliset tutkimustaidot ja geomeedia
- * miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- * alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- * maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautuminen

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautuminen ja sopeutuminen

- * ilmastonmuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- * resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- * maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet

Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset

- * inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Sininen planeetta (GE2)

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediala

hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- * osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomediala hyväksi käyttäen
- * ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- * ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- * ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä
- * ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- * luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen

* geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys

* ilmakehän rakenne ja tuulet

* sateet

* meriveden liikkeet

* sää ja sen ennustaminen

* ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

* endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina

* luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla

* arvokkaat luonnonmaisemat

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

3. Yhteinen maailma (GE3)

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä

* osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen

* osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin

* tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia

- * osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla
- * ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävä kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- * ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- * ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- * ihmismaantieteen peruskäsitteet
- * geomeedia ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusmenetelmät

- * miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- * väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- * kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Alkutuotanto ja ympäristö

- * kestävä maa-, kala- ja metsätalous

Teollisuus ja energia

- * raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- * liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys

Ihmistoiminnan alueellinen rakenne

- * maankäyttö, keskukset ja periferiat
- * kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla

Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

4. Geomeedia – tutki, osallistu ja vaikuta (GE4)

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa.

Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomeediaa maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- * kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- * osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- * ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- * tuntee maailmanlaajuisia kehitystrendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- * ymmärtää kestävä kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- * osaa käyttää geomeediaa maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävä kehityksen edistämisessä

Geomeedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- * kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- * ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- * aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- * kehittyneisyyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävä kehityksen sitoumukset

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- * maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomeediaa hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalien tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomeediaa hyväksi käyttäen

Kuntakohtaiset kurssit

Arviointi S-merkinnällä, pyydettyessä arvosana. Poikkeuksensa Ge8 ja Ge9 kurssit, joista vain S-merkintä.

5. Karttakurssi (GE5)

Työkurssilla tutustutaan erilaisiin karttoihin ja muihin maantieteellisiin esittämistapoihin ja tehdään niihin liittyviä harjoitustöitä. Työskennellään sekä digitaalisten että paperikarttojen avulla ja tehdään myös paikkatietoharjoituksia.

6. Luonnonmaantieteen työkurssi (GE6)

Työkurssi, jolla perehdytään Suomen luonnonmaantieteellisiin piirteisiin mm. kallio- ja maaperään, pinnanmuotoihin, ilmastoon, kasvillisuuteen ja maisemaan paikalliset olosuhteet huomioiden. Kurssilla tehdään retkiä.

7. Eriarvoinen maailma (GE7)

Kurssilla käsitellään hyvinvoinnin alueellisia eroja maapallolla sekä kehitysmaiden tunnusomaisia piirteitä. Tarkastelun kohteeksi otetaan esimerkkejä eri kehitysvaiheissa olevista valtioista. Kurssilla on mahdollisesti myös asiantuntijavierailu.

8. Lukudiplomikurssi (GE8)

Kurssilla luetaan 3-4 maantieteeseen liittyvää kirjaa, jotka analysoidaan ja tentitään maantieteen opettajalle sopimuksen mukaan.

9. Abikurssi (GE9)

Kurssilla kerrataan ja syvennetään maantieteen keskeisiä ja ajankohtaisia aiheita. Lisäksi käydään läpi vanhoja yo-tehtäviä, ja valmistaudutaan maantieteen ainereaaliiin.

5.9 Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiikkaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti fysiikan teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- * saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- * osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- * osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- * osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- * osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- * osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- * osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- * jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- * ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- * osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsenettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

1. Fysiikka luonnontieteenä (FY1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan
- * ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- * osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- * tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista
- * osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- * osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena.

Keskeiset sisällöt

- * fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- * tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- * voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- * tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- * tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Lämpö (FY2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- * osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- * syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- * kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- * fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuisissa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- * lämpö ja lämpötila
- * kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine
- * kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- * mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- * energian säilyminen lämpöopissa ja lämmön siirtymissuunta
- * tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

3. Sähkö (FY3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- * harjaantuu matemaattisessa mallintamisessa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- * osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- * osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- * fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- * sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki

- * yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- * sähköteho ja Joulen laki
- * kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- * sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- * sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

4. Voima ja liike (FY4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- * ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- * osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- * harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- * fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- * vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike
- * Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- * etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- * liikeyhtälö
- * momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- * liikemäärän säilymislaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- * liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymislaki
- * mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

5. Jaksollinen liike ja aallot (FY5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- * perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- * osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- * fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- * tasainen ympyräliike
- * gravitaatiovuorovaikutus
- * harmoninen voima ja värähdysliike
- * aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- * aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- * ääni aaltoliikeilmiönä
- * mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

6. Sähkömagnetismi (FY6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- * osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- * harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- * fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- * magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- * varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- * sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- * generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla

- * sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio
- * tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsenetty kuvaaminen

7. Aine ja säteily (FY7)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- * syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- * näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- * energian kvantittuminen
- * sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- * aaltohiukkasdualismi
- * atomiytimen rakenne
- * ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- * radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- * säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- * tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

8. Työkurssi (FY8)

Mahdollisia kurssisisältöjä:

- Kokeellisia mittauksia valtakunnallisten syventävien kurssien aihepiireistä.
- Opiskelijan itsenäisesti suunnittelema mittausaihe.
- Erilaiset teollisuusprojektit mahdollisten yhteistyökumppaneiden kanssa.
- Vierailuja tutkimuslaitoksiin tai muihin aihepiiriin soveltuviin kohteisiin.
- Mahdollisuuksien mukaan mittauksia myös muista syventävistä aiheista.
- Suoritusmerkintä

9. Abikurssi (FY9)

-Ylioppilaskokeisiin valmistava kurssi

-Kootaan, syvennetään ja täydennetään edellisissä kursseissa opittuja tietoja.

-Arvosana

10. Fysiikan projektikurssi 1 (FY10)

-Vaihtuvia fysiikan projekteja osallistujien ja ajankohdan mukaan

-Mahdollisesti leirikoulu

-Suoritusmerkintä

11. Fysiikan projektikurssi 2 (FY11)

-Vaihtuvia fysiikan projekteja osallistujien ja ajankohdan mukaan

-Mahdollisesti leirikoulu

-Suoritusmerkintä

12. Fysiikan lukudiplomi (FY12)

-Opiskelija lukee opettajan koostamalta listalta teoksia.

-Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti ao. aineen opettajalle opettajan antamien ohjeiden mukaisesti.

-Suoritusmerkintä

13. Johdatus matemaattiseen fysiikkaan (FY13)

-Soveltuu jo ensimmäisen vuosikurssin opiskelijoille.

-Kurssilla tutustutaan erityisesti fysiikassa tarvittaviin matemaattisiin menetelmiin ja sovelletaan esimerkiksi vektorilaskentaa, koordinaatistoja ja trigonometriaa fysiikan tarpeisiin.

-Arvosana/suoritusmerkintä

14. Matemaattinen fysiikka (FY14)

-Fysiikka ja differentiaalilaskenta

-Differentiaalilaskennan menetelmät

-Differentiaaliyhtälöiden ratkaiseminen

-Differentiaaliyhtälöt fysiikassa

-Arvosana/suoritusmerkintä

15. Geofysiikka (FY15)

-Kurssilla opiskellaan maapallon luonnonilmiöiden fysiikkaa. Aiheina ovat mm. maanjäristykset, tulivuorenpurkaukset, veden liikkeet joissa, pohjavesissä, merivirroissa ja vuorovesissä, ilmakehän ilmiöt ja sään ennustus, magneettikenttä ja revon tulet. Huomiota kiinnitetään erityisesti ilmiöiden fysiikkaan.

-Kurssi soveltuu kaikkien vuosikurssien opiskelijoille ja myös muille kuin pitkän fysiikan lukijoille.

-Arvosana/suoritusmerkintä

16. Tähtitieteen perusteet (FY16)

Keskeiset sisällöt:

-Tähtitaivas

-Kaukoputket ja muut havaintovälineet

- Aurinkokunnan rakenne
- Auringon ja muiden tähtien toiminta ja kehitys
- Linnunradan rakenne
- Kosmologia
- Arvosana/suoritusmerkintä

17. Mikrofysiikka (FY17) (johdatus hiukkasfysiikkaan ja kvanttimekaniikkaan)

Aineen perusrakenne

- Kvanttimekaniikan perusteet
- Hiukkaskiihdyttimet
- Hiukkasfysiikan standardimalli
- Perusvuorovaikutukset ja -hiukkaset
- Hiukkaskosmologia
- Arvosana/suoritusmerkintä

18. Makrofysiikka (FY18)(johdatus suhteellisuusteoriaan ja kosmologiaan)

- Planeettaliike ja sen vaikutus gravitaatioteorian kehitykseen
- Newtonin gravitaatioteoria
- Taivaanmekaniikan perusteet
- Suppea suhteellisuusteoria
- Yleisen suhteellisuusteorian perusteita
- Gravitaation tähtitieteelliset sovellukset, tähtien kehitys, mustat aukot ja maailmankaikkeuden laajeneminen
- Arvosana/suoritusmerkintä

19. Avaruusfysiikka (FY19)

- Avaruuslentojen fysiikkaa, historiaa ja lähiavaruuden fysiikkaa.
- Arvosana/suoritusmerkintä

20. Mekaniikan jatkokurssi (FY20)

- Kurssilla syvennetään valtakunnallisilla syventävillä kursseilla saatuja mekaniikan tietoja sekä ilmiöpohjalta että matemaattisesti.
- Arvosana/suoritusmerkintä

21. Sähköopin jatkokurssi (FY21)

- Kurssilla syvennetään FY3 (Sähkö) kurssin asioita kokeellisesti ja matemaattisesti. Kurssilla voidaan yhdistää ja soveltaa myös FY6 (Sähkömagnetismi) kurssin asioita, mikäli opiskelijat ovat sen käyneet.
- Arvosana/suoritusmerkintä

5.10 Kemia

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan kemiaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestäväen tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Kemian opetuksen lähtökohdiana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- * saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- * osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- * osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- * osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- * osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- * osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla

- * osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- * jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- * ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- * osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Pakollinen kurssi

1. Kemiaa kaikkialla (KE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- * kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- * osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- * osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen erilaisia kemian ilmiöitä sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- * osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- * kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- * atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- * alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia

* aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla

* kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana

* turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihmisen ja elinympäristön kemiaa (KE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä

* osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä

* ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta

* osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

* kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta

* orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla

* avaruusrakenne ja isomeria

* orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla

* ainemäärä ja pitoisuus

* työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus

* aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

3. Reaktiot ja energia (KE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä

* osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin liittyviä ilmiöitä

* ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

* kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta

* kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen

* epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia

* aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely

* energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki

* kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö

* reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

4. Materiaalit ja teknologia (KE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä

* osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemian liittyviä ilmiöitä

* harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia

* osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

* kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa

* metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari

* atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä

* hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot

* sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiali, kemiallinen pari ja elektrolyysi

* kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen

* tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu

* yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

5. Reaktiot ja tasapaino (KE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä

* osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä

* osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

* kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa

* kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä

* homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen

* happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset

* tasapainoon liittyvät graafiset esitykset

* homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely

* tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

6. Laborointi tutuksi (KE6)

Kurssilla tehdään laboratoriotöitä kemian eri alueilta liittyen mm. titrimetriaan, gravimetriaan ja kvalitatiiviseen analyysiin. Samalla tutustutaan kemian laboratorion keskeisiin välineisiin ja laitteisiin, työturvallisuuteen ja raportointiin. Kurssin kokeellisuus antaa valmiuksia laboratoriotyöskentelyyn jatko-opinnoissa. Numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

7. Biotuotekemia (KE7)

Tutustutaan sellun ja paperin valmistukseen sekä muihin moderneihin tapoihin hyödyntää puusta saatavia polymeerejä. Kurssilla tehdään biotuotekemian laboratoriotöitä sekä tutustutaan myös biopolymeerituotteiden teolliseen valmistukseen. Numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

8. Kemian analytiikka (KE8)

Perehdytään kemian analyttisiin työmenetelmiin kuten spektrometriaan, kromatografiaan, tislauks- ja uuttomenetelmiin. Samalla tutustutaan kaas- ja nesteseoksiin sekä muihin fysikaalisen kemian keskeisiin osa-alueisiin. Numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

9. Abikurssi (KE9)

Valmistaudutaan kemian ylioppilaskokeeseen kertaamalla kemian pakollisen ja valtakunnallisten syventävien kurssien aihekokonaisuuksia ja harjoitellaan aikaisempien vuosien yo- tehtäviä. Kurssi hyödyntää myös kemian alan korkeakoulujen pääsykokeisiin valmistautuvia. Numeroarviointi.

10. Kosmetiikan kemia (KE10)

Tutustutaan kosmeettisiin tuotteisiin, niiden valmistukseen sekä niissä käytettävien kemiallisten aineiden vaikutuksiin tuotteen ominaisuuksissa. Kurssilla tehdään laboratoriotöinä mm. voiteita, hajuvesiä ja huulipunaa. Suoritusmerkintä.

11. Kemia tänään (KE11)

Tutustutaan kemian tieteen tämän päivän kiinnostaviin aiheisiin ja tutkimukseen. Kurssilla seurataan kemian viimeisimpiä saavutuksia ja tehdään erilaisia projekteja ja pienimuotoisia mittauksia ja demonstraatioita. Kurssi suoritetaan hajautetusti useamman jakson aikana pienryhmässä tai omatoimisesti. Suoritusmerkintä.

12. Elintarvikekemia (KE12)

Kurssilla tutustutaan suomalaiseen elintarviketeollisuuteen, sen raaka-aineisiin, tuotantoon ja laadunvalvontaan. Kurssilla tehdään kokeellisia tutkimuksia ruoka-aineisiin ja ruoan valmistukseen liittyen. Numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

Kuntakohtaiset soveltavat kurssit

13. Kemian sovellus- tai mittausprojekti (KE13)

Koulun oma tai yhteistyössä muiden oppilaitosten tai yritysten kanssa tehtävä kemiaa soveltava, mahdollisesti myös mittauksia sisältävä projekti ja sen raportointi. Projekti voidaan toteuttaa myös leirikouluna tai kansainvälisenä projektina. Numeroarviointi tai suoritusmerkintä.

14. Lukudiplomi (KE14)

Kurssi suoritetaan itsenäisesti. Kurssilla luetaan itsenäisesti kemiaan liittyvää kirjallisuutta, joka tentitään suullisesti. Suoritusmerkintä.

5.11 Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofiasa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perusteluja järkipäisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiasa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiasa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkipäiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet:

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiasa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

1. Johdatus filosofiseen ajatteluun (FI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoittaminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

2. Etiikka (FI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin
- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa perustella moraalien velvoittavuuden ja soveltaa moraalisiin filosofisia käsitte-erotteluja ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioidaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraalit ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalien luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yhteiskuntafilosofia (FI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkömyksiin yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perustelemiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perustelemista ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perustelevminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi
- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen – sodat, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävän tulevaisuuden rakentaminen

4. Tieto, tiede ja todellisuus (FI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofisia kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalin ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

5. Filosofinen argumentaatio (FI5)

Tutustutaan filosofiseen argumentointiin ja totuuden lähestymiseen pätevän päättelyn ja hyvien perustelujen avulla. Kurssi arvioidaan numeerisesti.

6. Nykyajan filosofia (FI6)

Kurssilla käsitellään 1900-luvun filosofisia suuntauksia sekä uusimpia filosofian alueita. Kurssi arvioidaan numeerisesti.

7. Estetiikka (FI7)

Kurssilla käsitellään estetiikkaa filosofian keskeisenä osa-alueena. Kurssi arvioidaan numeerisesti.

8. Idän filosofia (FI8)

Kurssilla tutustutaan Aasian, ennen kaikkea Intian, Kiinan ja Japanin ajatteluun ja filosofiseen traditioon. Kurssi arvioidaan numeerisesti.

9. Abikurssi (FI9)

Kurssi on ylioppilaskirjoitukseen valmentava kurssi, jolla harjoitellaan ylioppilaskoetta varten ja kerrataan aiempien kurssien keskeisiä sisältöjä. Kurssilla pyritään luomaan kokonaiskuvaa filosofian aihealueista ja yhdistelemään eri kurssien teemoja. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty-hylätty).

10. Lukudiplomi (FI10)

Opiskelija syventää tietojaan lukemalla itsenäisesti opettajan antamia filosofiaan liittyviä tieteellisiä tekstejä. Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti opettajalle. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksytty-hylätty) tai pyydettäessä numeerisesti.

11. Etiikan jatkokurssi (FI11)

Kurssinkuvaus:

Kurssilla tutkitaan filosofisten ongelmien eettisiä perusteita. Opinnoissa keskitytään eettisten käsitteiden analyysiin, eettisen tietämisen ja päättelyn mahdollisuuksien tarkasteluun ja arvoarvostelmien luonteen tutkimiseen.

Hyväksytty kurssi arvioidaan S- merkinnällä tai pyydettäessä numeerisesti.

5.12 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikuttavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskelleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aiheisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aiheisällöt kytketään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle opiskelijaa. Opetuksessa voidaan mahdollisuuksien mukaan tutustua ja tehdä yhteistyötä Hyvinkään ja sen lähiseutujen psyykkiseen hyvinvointiin liittyvien palveluiden tarjoajien kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin
- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämäänsä, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn
- osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävä kehityksen edistämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.

Pakollinen kurssi

1.Psyykkinen toiminta ja oppiminen (PS1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykkinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä
- perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelumenetelmät
- motivaatio ja oppiminen

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Kehittyvä ihminen (PS2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen
- osaa arvioida kehityspsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys
- psykososiaalinen kehitys

- minuuden ja minäkäsityksen kehitys

Nuoruusiän psyykinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys
- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti
- sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria

Kehityksen tutkiminen

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänkulun aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisatio ja kulttuurierot kehityksessä

3. Tietoa käsittelevä ihminen (PS3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä

kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen

· perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot

- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin

toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta
- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta

· jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

4. Tunteet, psyykinen hyvinvointi ja mielenterveys (PS4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti

· osaa kuvata, miten emootiot syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta

- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja

· osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja

- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syvenyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille

5. Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen (PS5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykkyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely
- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen
- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa
- kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

6. Sosiaalipsykologian perusteet (PS6)

Kurssi käsittelee sosiaalipsykologisen tutkimuksen valossa ihmisten välistä vuorovaikutusta, ryhmäilmiöitä ja ryhmien välisiä suhteita. Kurssi arvioidaan numeerisesti.

8. Lukudiplomi (PS8)

Opiskelija syventää tietojaan lukemalla itsenäisesti opettajan antamia psykologiaan liittyviä tieteellisiä tekstejä. Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti opettajalle. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksyty-hylätty) tai pyydettyessä numeerisesti.

9. Abikurssi (PS9)

Kurssi on ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi, jolla harjoitellaan ylioppilaskoetta varten ja kerrataan aiempien kurssien keskeisiä sisältöjä. Kurssilla pyritään luomaan kokonaiskuvaa psykologian aihealueista ja yhdistelemään eri kurssien teemoja. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksyty-hylätty).

5.13 Historia

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuus-suhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos, jatkuvuus, syy- ja seuraussuhteet sekä historiallinen empatia.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

* tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta

* hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä

* ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan

* pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena

* osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista

* pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden

* osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä

* osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsenyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä.

Pakolliset kurssit

1. Ihminen ympäristön ja yhteiskuntien muutoksessa (HI1)

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallisten taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävää tulevaisuutta

* ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalien talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit

* osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita

* osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana

* osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

* historian tutkimus, tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin

* maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty

* suurten jokilaaksojen kulttuurit

* Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana

Keskiajan talous ja yhteiskunta

* feodaaliyhteiskunta

* keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Maailmantalouden syntyminen

* löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille

* kolonialismi ja globaalin talouden ensiaskeleet

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

* modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu

* muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa

* muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

* laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty

* väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset

* 2000-luvun verkottuva maailma

2. Kansainväliset suhteet (HI2)

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- * osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- * osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- * osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- * seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- * historian käyttö politiikan välineenä

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- * imperialismien, nationalismien ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntaan
- * ensimmäisen maailmansodan seuraukset
- * demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- * ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- * toinen maailmansota seurauksineen

Jakautunut maailma

- * kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot

- * dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- * kylmän sodan päättyminen ja sen seuraukset

Keskinäisriippuvuuden maailma

- * Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- * maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- * YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat

3. Itsenäisen Suomen historia (HI3)

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia
- * hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- * osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- * ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- * pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- * osaa eritellä suomalaisuuteen ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- * Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- * kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- * itsenäistymisen kansainvälisessä kontekstissa
- * sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- * turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- * Suomi toisessa maailmansodassa
- * Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen

Kohti nykyistä Suomea

- * yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- * kulttuuri, tiede ja osaaminen
- * kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi

Valtakunnalliset syventävät kurssit

4. Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys (HI4)

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- * osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- * osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- * kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- * osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuripiiri

- * kulttuurit ja elämäntavat
- * tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty

Keskiajan kulttuuri

- * keskiaikainen maailmankuva
- * uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Uuden ajan murros

- * renessanssi ja tiedon vallankumous
- * reformaation merkitys
- * itsevaltiuden ajan kulttuuri

Valistuksen aikakausi

- * luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- * valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- * ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen

Aatteiden ja teollistumisen aika

- * keskeiset aatesuuntauokset ja taidevirtaukset
- * tiede uskonnon haastajana
- * porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset

Monimuotoinen nykyaika

- * massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen
- * kulttuurin globalisoituminen
- * sukupuoliroolien murros
- * tieteen kehitys ja median kasvava merkitys

5. Ruotsin itämaasta Suomeksi (HI5)

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen

vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennyttään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- * hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- * kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- * tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen
- * osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- * tutkimusmenetelmät ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- * rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi

Keskiaika

- * Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- * kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- * yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- * reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- * Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- * sääty- ja maatalousyhteiskunta
- * kehittyvä talous

Ruotsista Venäjän osaksi

- * Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- * Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty

* kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide

6. Maailman kulttuurit kohtaavat (HI6)

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutokseen sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- * tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- * ymmärtää tarkastelemaisensa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- * osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- * osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- * osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotyyppioita.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- * Amerikan alkuperäiskulttuurit
- * Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- * Aasian kulttuurit
- * Afrikan kulttuurit
- * arktiset kulttuurit
- * Latinalaisen Amerikan kulttuurit

* Lähi-idän kulttuurit

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

7. Maailma tänään (HI7)

Kurssin aikana seurataan maailman tapahtumia erityisesti kansainvälisen politiikan näkökulmasta ajankohtaisen uutisaineiston pohjalta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tuntee kansainvälisen politiikan keskeiset ajankohtaiset tapahtumat
- * osaa liittää ne historialliseen ja yhteiskunnalliseen taustaan
- * osaa arvioida tietolähteitä kriittisesti

Keskeiset sisällöt

- * keskeisten, lähinnä kotimaisten, uutisvälineiden seuranta ja raportointi

Arviointi

- * Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä

8. Hyvinkään historia (HI8)

- Kurssi tarkastelee Hyvinkään kehitystä syrjäisestä rajamaasta moderniksi teollisuuskeskukseksi
- Tutustutaan Hyvinkään historiaan mm. kirjallisuuden, paikallisten asiantuntijoiden sekä paikallisten museoiden ja kohteiden avulla

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan hyvinkään historiassa
- ymmärtää Hyvinkään kehityksen osana Suomen historian teollista murrosta ja kaupungistumista

Keskeiset sisällöt

- Vanha Hyvinkää - asutuksen vaiheet ennen rautateiden rakentamista
- Kartanot
- Rautateiden merkitys Hyvinkään kehitykselle
- Hyvinkään villateollisuus
- Parantolan historia
- Hyvinkään kunnan synty
- Sisällissota Hyvinkäällä
- Kunnasta kauppalaksi ja kaupungiksi
- Sotavuodet 1939 - 44 Hyvinkäällä
- Siirtolaisväestön asuttaminen
- Teollisen pohjan laajentuminen, mm. Kone Oy esimerkkinä
- Kaupunki ja maaseutu yhteistyössä
- Hyvinkää kulttuurikaupunkina: kuvataide, musiikki, teatteri ja urheilu
- Hyvinkään yritys-elämä
- Hyvinkään kaupunkikuvaan ja historiallisiin paikkoihin tutustuminen

Arviointi

- Kurssi arvioidaan joko numerolla tai opiskelijan niin halutessa suorituserkinnällä

9. Abikurssi (HI9)

Valmistautuminen ylioppilaskirjoitusten historian ainerealin kokeeseen

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa soveltaa ja käyttää lukion aikana hankittujen historian tietoja esityksissä
- oppii ymmärtämään ja käsittelemään eri ilmiöiden historiallisia

kehityskulkuja.

- oppii ymmärtämään taloudellisten, poliittisten ja kulttuurin ilmiöiden yhteyksiä
- oppii ymmärtämään ja käsittelemään laajoja historiallisia ilmiöitä kokonaisuuksina
- oppii löytämään historian yhteyksiä muihin reaaliaineisiin
- harjoittelee historian ilmiöiden esittämistä esseen avulla

Keskeiset sisällöt:

- esseiden kirjoittaminen
- karttojen käyttö ja tunteminen
- tilastoaineksen käsittely ja arviointi
- historian dokumenttien tulkinta
- historiallisen kuva-aineiston - esim. taiteen, valokuvien ja pilapiirrosten - tulkinta

Arviointi:

- Kurssi arvioidaan joko numerolla tai opiskelijan niin halutessa suorituserkinnällä

10. Suurvaltojen historiaa (HI10)

Kurssi tarkastelee nykyisten keskeisten vaikuttajavaltioiden historiallista kehitystä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * tutustuu valinnan mukaan Englannin, Ranskan, Venäjän, USA:n tai Kiinan historiaan syvällisesti ja laaja-alaisesti
- * tuntee nykypäivään vaikuttavien ilmiöiden historiallisen taustan
- * saa valmiuksia kansainväliseen kanssakäymiseen ja kulttuurivaihtoon

Sisältö

* Kurssilla perehdytään valitun suurvallan historiaan tekemällä tutkielma opettajan johdolla tai vaihtoehtoisesti itsenäisesti.

Valtiot ja keskeiset sisällöt:

Englanti - Iso-Britannia

- kansallisvaltion synty
- Magna Charta ja parlamentin synty keskiajalla
- uskonpuhdistus ja anglikaanisen kirkon synty 1500-luvulla
- sisällissota 1600-luvulla: itsevaltainen kuningas vastaan parlamentti
- Mainio vallankumous ja perustuslaillinen monarkia
- Yrjöjen aika 1700-luvulla
- industrialismin ja liberalismien syntysija 1700-1800-luvuilla
- Brittiläinen imperiumi
- Viktoriaaninen aika
- Irlannin kysymys
- Skotlannin asema
- maailmanvallan johtoaseman menetys 1900-luvulla
- saarivaltakunta Euroopan osana

Ranska

- maallisen ja kirkollisen vallan taistelu keskiajalla
- satavuotinen sota ja kansallisvaltion synty
- itsevaltiuden synty
- hallinnon, kulttuurin ja talouden esikuvana 1600-luvulla
- kiistat siirtomaista ja suuri siirtomaasota Britannian kanssa 1700-luvulla
- valistus ja suuri vallankumous
- Napoleon Euroopan valtiaana
- Ranska vallankumousten keskuksena 1800-luvun Euroopassa

- ranskalainen kulttuuri
- sotia ja diplomatiaa 1800- ja 1900-luvuilla

Saksa

- Pyhän saksalaisroomalaisen keisarikunnan synty keskiajalla
- keisarin ja paavin valtataistelu
- uskonpuhdistus, 30-vuotinen sota ja Westfalenin rauha 1600-luvulla
- miksi Saksa jäi valtiollisesti hajanaiseksi?
- saksalainen kulttuuri 1600-luvulta 1800-luvulle
- Saksan keisarikunnan synty 1800-luvulla
- Saksan teollistuminen
- Bismarckin Saksan kehitys 1800-luvun lopulla
- maailmansodat ja Hitlerin aika Saksan kohtalonkysymyksinä
- kahtia jaettu Saksa toisen maailmansodan jälkeen
- läntisen Saksan talousihme
- jälleen yhdistynyt Saksa kylmän sodan päätyttyä

Venäjä

- Venäjän synty Novgorodin, Kiovan, mongolivallan kautta Moskovan nousuun 1400-luvulla
- Venäjä Bysantin perillisenä: kolmas Rooma
- tsaarin vallan synty ja kasvu
- alueellinen laajeneminen sisämaasta kohti meriä
- Pietari Suuri Venäjän uudistajana 1700-luvun alussa
- Katariina Suuren aika
- ruhtinaiden ja maaorjien yhteiskunta
- Venäjä kansainvälisessä politiikassa 1800-luvulla - "savijalkainen jättiläinen"
- venäläinen kulttuuri

- vallankumous 1917 ja kommunistinen diktatuuri
- Neuvostoimperiumin olemus ja maailmanvallankumouksen tavoite
- Neuvostoliiton hajoaminen
- uusi Venäjä Neuvostoimperiumin romahtamisen jälkeen

Yhdysvallat - siirtokunnista suurvallaksi

- siirtokunnista itsenäistymiseen ja sisällissotaan 1700-luvulta 1800-luvulle
- laajeneminen Tyynelle valtamerelle: rajaseudun ja villin lännen synty
- kultaiset vuosikymmenet talouden suurvaltana 1900-luvulla
- kansojen sulatusuuni vai mosaiikki?
- kulutusyhteiskunnan ja massakulttuurin synty
- amerikkalainen arvomaailma
- valtiorakenne ja hallinto - osavaltiot ja liittovaltio
- Monroen opista maailmanpoliisiksi: ulkopolitiikan päälinjat 1800-1900-luvuilla
- Amerikan yhdysvallat nykyisenä supervaltana ja ainoana suurvaltana
- Yhdysvaltojen talous maailmantalouden moottorina

Kiina

- * Keisarien Kiina 1800-luvulle saakka
- * Kiina imperialismin aikana
- * Vallankumous 1911 ja Kiinan tasavalta 1911-49
- * Kiinan kansantasavalta Maon aikana
- * Kiinan kansantasavalta Maon jälkeen
- * Kiinan nykypäivä

Arviointi

- * Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä.

11. Historian lukudiplomi (HI11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää tietojaan kyseisestä oppiaineesta
- * oppii tarkastelemaan kyseisen oppiaineen sisältöjä useasta näkökulmasta
- * oppii lukemaan tieteellistä/kaunokirjallista tekstiä analysoiden ja tulkiten

Keskeiset sisällöt

* Opiskelija lukee ja arvioi historiaan liittyvää tutkimuskirjallisuutta itsenäisesti opettajan antamien ohjeiden mukaisesti

Arviointi

- * Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti.
- * Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5.14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena

- * tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- * hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- * pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen
- * ymmärtää yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta yrittäjyyden sekä yrittäjämäisen asenteen merkityksen
- * tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- * pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- * osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- * osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä.

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsenyteenä sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota.

Pakolliset kurssit

1. Suomalainen yhteiskunta (YH1)

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja valtiollisella tasolla
- * tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- * pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyttisesti erilaisista näkökulmista
- * tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- * osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- * Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- * väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- * kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- * oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- * hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat
- * pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- * yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- * yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- * demokratia ja muut poliittiset järjestelmät
- * Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä

* kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys

* muuttuva mediakenttä

2. Taloustieto (YH2)

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työntöön ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävä kehityksen näkökulmasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen

* ymmärtää työntöön ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa

* tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän rakenteita ja toimintaperiaatteita

* osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja

* osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

* talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen

* oman talouden hoito

* työnteko, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa

* kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

* vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus

* rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta

* talouden suhdannevaihtelut

* työttömyys ja työvoimapula

Talouspolitiikka

* talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat

* verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle

* talouspolitiikan keinot

* politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen talous ja Suomi

* globaalitalous

* Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys

* talouden tulevaisuudennäkymät

3. Suomi, Eurooppa ja muuttuva maailma (YH3)

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssi aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa

* ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena

* osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita

* osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta

* osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuus-ympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

* arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus

* perusvapaudet ja kansalaisuus

* Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

* EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet

* Suomi osana eurojärjestelmää

* EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

* Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat

* kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi

* globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus

Valtakunnallinen syventävä kurssi

4. Kansalaisen lakitieto (YH4)

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista

* tuntee Suomen tuomioistuinelaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet

* osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat

* osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä

* osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- * peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- * perheoikeus
- * työoikeus
- * kuluttajansuoja
- * velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- * asuminen
- * muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- * tekijänoikeudet
- * ympäristöoikeus

Rikos- ja prosessioikeus

- * rikostutkinta ja syyteharkinta
- * oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- * rangaistukset
- * kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

5. Lakitietoa käytännössä (YH5)

Kurssi antaa perustietoja oikeudellisen tiedon merkityksestä yhteiskunnan, työelämän ja kansalaistoiminnan eri aloilla.

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii

- * ymmärtämään oikeusjärjestelmämme yhteyksiä yhteiskunnallisiin ilmiöihin
- * tuntemaan eri yhteiskuntaelämän aloilla ja jatko-opinnoissa tarvittavaa oikeudellista tietoa
- * ymmärtää väylän oikeustieteen opintoihin sekä sen tarjoamiin työelämämahdollisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

Oikeusfilosofia ja sosiologia

- rangaistusten tarkoitus
- rikollisuuden historia ja yhteiskunnallisuus

Kansainvälinen oikeus

- Länsimaisen oikeusjärjestyksen historia
- Ihmisoikeudet ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuin
- EU-oikeus ja EY-tuomioistuin
- YK:n ja muut kansainväliset sopimukset

Rikosten tutkinta

- poliisitoimi
- rikostutkinnan keinot ja mahdollisuudet

Julkinen hallinto

- hallintoasioiden käsittely
- kansalaisen valitustiet

Talous- ja yritysoikeus

- kilpailuoikeus
- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus

Vapaa kansalaistoiminta

- yhdistystoiminta
- poliittinen toiminta

Yksityisen kansalaisen oikeudet

- sananvapaus
- yksityisyyden suoja
- omaisuuden suoja

- jokamiehen oikeudet

Oikeudellisten riitojen ratkaisu

- asianajotoimi

Arviointi

* Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä

6. Yritystoiminnan perusteita (YH6)

Kurssi antaa opiskelijalle perustietoja yritystoiminnasta.

Tavoitteet:

Kurssin tavoitteena on ,että opiskelija

* saa perustiedot yrittäjyydestä, yrityksen toiminnasta ja yrittäjyyden merkityksestä yhteiskunnassa

Keskeiset sisällöt

- Yritystoiminnan perusteet ja merkitys
- Mikä on yritys? (esim. yritysvierailu)
- yrityksen sidosryhmät
- yritysmuodot
- yrityksen perustaminen
- yrityksen talouden seuranta
- yrityksen rahoitus ja maksuliike
- materiaalitoiminnot
- kauppasopimus ja kauppatavat
- riskit
- yritysten kansainvälistyminen
- yritysten hallinto

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä

7. NY - vuosi yrittäjänä 1 (YH7)

Osallistuminen Vuosi yrittäjänä -ohjelmaan. Oman yrityksen perustaminen.

Tavoite:

Opiskelija opiskelee yrittäjyyttä käytännössä sekä oppii tuntemaan ja kehittämään omia taitojaan ja vahvuuksiaan. Monipuolinen ymmärrys yrittäjyydestä osana yhteiskuntaa.

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä

8. NY-vuosi yrittäjänä 2 (YH8)

Jatkokurssi

Tavoite:

Perustaa oma yritys ja onnistua sen pyörittämisessä. Oppiminen yrittäjyydestä käytännön avulla. Omien resurssien löytäminen.

Arviointi:

Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä

9. Abikurssi (YH9)

Valmistautuminen ylioppilaskirjoitusten yhteiskuntaopin ainerealin kokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- * osaa soveltaa ja käyttää lukion aikana hankittuja yhteiskuntaopin tietoja esityksissä
- * oppii ymmärtämään ja käsittelemään laajoja yhteiskunnallisia ilmiöitä eri näkökulmista
- * oppii hahmottamaan yhteiskuntaopin kurssien sisällöt kokonaisuutena
- * oppii ymmärtämään yhteiskuntaopin yhteydet muihin reaaliaineisiin
- * harjoittelee yhteiskuntaopin ilmiöiden esittämistä esseen avulla

Keskeiset sisällöt

- * esseiden kirjoittaminen
- * tilasto- ja kartta-aineiston käsittely, arviointi ja tulkinta

* teksti- ja kuvadokumenttien käsittely, arviointi ja tulkinta

Arviointi

* Kurssi arvioidaan numerolla tai opiskelijan niin halutessa suoritusmerkinnällä.

10. Yhteiskunnallinen vaikuttaminen (YH10)

Kurssisuoritus koostuu osallistumisesta, käytännön toiminnasta ja vaikuttamisesta yhteiskunnassa tai erikseen järjestettävästä vaikuttamisen kurssista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* hyväksyy ja arvostaa kansanvaltaisen vaikuttamisen periaatteita

* kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta

* oppii yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinoja

Keskeiset sisällöt

Opiskelija osallistuu riittävän laajasti yhteiskunnallisesti vaikuttavaan toimintaan esimerkiksi keskusteluun mediassa, kunnallisten toimielinten kokouksiin, järjestötoimintaan, tapahtumien organisointiin, toimintaan nuorisovaltuustossa ja oppilaskunnassa.

Vaihtoehtoisesti opiskelija perehtyy kursilla kansalaisen vaikuttamisen mahdollisuuksiin sekä organisaatioihin, jotka vaikuttavat yhteiskunnassa.

Arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

11. Yhteiskuntaopin lukudiplomi (YH11)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* syventää tietojaan kyseisestä oppiaineesta

* oppii tarkastelemaan kyseisen oppiaineen sisältöjä useasta näkökulmista

* oppii lukemaan tieteellistä tekstiä analysoiden ja tulkiten

Keskeiset sisällöt

* Opiskelija lukee ja arvioi yhteiskuntaoppiin liittyvää tutkimuskirjallisuutta itsenäisesti opettajan antamien ohjeiden mukaan.

Arviointi

* Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti.

* Kurssi arvostellaan suoritusmerkinnällä.

5.15 Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktivoivia työtapoja.

Uskonnonopetuksessa otetaan huomioon myös paikallinen näkökulma uskonnollisuuden eri muotoihin. Opetuksessa voidaan esimerkiksi tutustua Hyvinkään alueen eri uskonnollisiin toimijoihin tai tehdä mahdollisuuksien mukaan muuta yhteistyötä Hyvinkään seurakunnan tai muiden uskonnollisten yhdyskuntien kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä
- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä

- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UE1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

2. Maailmanlaajuinen kristinuskko (UE2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta

- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisuus ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UE3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset

Aasian kulttuureihin

- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UE4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapautteen ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua

- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UE5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä

6. Uskonnot ja media (UE6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa

- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

7. Uskonnon lukudiplomi (UE 7)

Opiskelija syventää tietojaan lukemalla itsenäisesti opettajan antamia uskonto-ilmioon liittyviä tieteellisiä tekstejä. Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti opettajalle. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksyty-hylätty) tai pyydettyessä numeerisesti.

9. Abikurssi (UE9)

Kurssi on ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi, jolla harjoitellaan ylioppilaskoetta varten ja kerrataan aiempien kurssien keskeisiä sisältöjä. Kurssilla pyritään luomaan kokonaiskuvaa uskonnon aihealueista ja yhdistelemään eri kurssien teemoja. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksyty-hylätty).

5.15.2 Ortodoksinen uskonto

Pakolliset kurssit

1. Uskonto ilmiönä – ortodoksisuus, juutalaisuus ja islam (UO1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden kulttuuriperintöä ja vaikutusta erityisesti idän kristillisyyteen ja yhteiskuntaan
- tietää kristinuskon synnyn ja kehittymisen keskeiset vaiheet
- ymmärtää kristillisen kirkon jakaantumiseen ja vapaiden suuntien syntyyn vaikuttaneet syyt sekä tunnistaa niiden tunnuspiirteitä
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista asioista uskontojen näkökulmasta
- tunnistaa eri katsomusten merkityksen yksilön tämän päivän arjessa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemissa Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit

- kristillisen kirkon jakaantuminen
- katolinen kirkko ja protestantismin synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonnottomuus

2. Ortodoksisuus maailmassa (UO2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää ortodoksisen kirkon apostolisen perinteen
- tunnistaa kirkon opettajien merkityksen kirkon perinteessä
- tuntee ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset ja eettisen ajattelun perustan
- osaa tarkastella ortodoksisen kirkon merkitystä yksilöllisestä ja yhteisöllisestä näkökulmasta
- perehtyy ortodoksisuuden ja sen käytänteiden erityispiirteisiin
- tuntee askeesin ja luostarilaitoksen syntyyn vaikuttaneet historialliset tekijät
- tuntee ortodoksia paikalliskirkkoja ja idän kirkon eri suuntauksia
- ymmärtää ortodoksisen kirkon hallintorakenteen kehittymistä ja nykyistä toimintaa
- perehtyy Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteisiin
- tutustuu kirkkojen välisiin yhteyksiin.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänsä ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UO3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- osaa tarkastella uskontojen piirteitä myös oman uskonnon näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet

- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus ja näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UO4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuteen ja sen vaiheisiin ennen ja nyt
- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-yhteiskunnassa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena tämän ajan yhteiskuntaa
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauden sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua ja siihen vaikuttavaa lainsäädäntöä
- kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä oman uskonnon lähtökohdista käsin
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen uskonnollisuus ennen ja nyt, uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa, sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja lainsäädäntö, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys, näkyvyys ja oikeudet julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- ortodoksiset järjestöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonnot yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa

5. Taide ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa (UO5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu taidemuotoihin uskonnon ilmentäjänä
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen taiteen erityispiirteet
- perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä
- tunnistaa eri uskontojen opin ilmenemismuotoja taiteessa
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tunnistaa uskonnon vaikutuksen nyky- ja populaaritaiteeseen.

Keskeiset sisällöt

- uskonnot, taide ja kulttuurin eri muodot
- sakraalin ja uskonnollisen taiteen ero
- ortodoksisen taiteen erityispiirteet: jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri, ikonitaide
- uskontojen oppi taiteen keinoin: kuvataide, musiikki, rakennustaide ja draama

6. Ortodoksisuus ja uskonnot mediassa (UO6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy mediakuvaan ortodoksisuudesta ja eri uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- median vaikutus uskontoilmiöihin, esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

5.16 Elämäkatsomustieto

Elämäkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämäkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämäkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämäkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia. Elämäkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

Opetuksen tavoitteet

Elämäkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämäkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla reflektoimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa

- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Arviointi

Elämäkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään.

Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus.

Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämäkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen.

Elämäkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Pakolliset kurssit

1. Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu (ET1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämäkatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämäkatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämäkatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia – esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä – sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein
- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa
- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämäkatsomukseen
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista

2. Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä (ET2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katsomuksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin
- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ihmisoikeusasiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskevissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämäntutustumustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuoliuus ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämäntutustumuksen keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus
- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Yksilö ja yhteisö (ET3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilölliselle identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentamaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen ja globaalien oikeudenmukaisuuden sekä kestävä tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään

- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla
- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestävä tulevaisuuden rakentaminen moraalisisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suurennuslaseina ja toiminnan motivoijina

4. Kulttuurit katsomuksen muovaajina (ET4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämäntavalleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sanavapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistökulttuurit
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämäntavalliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisuus, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämäntavalleen, Unescon maailmanperintöohjelma
- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasmin sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

5. Katsomusten maailma (ET5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämäntavalleensa
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja
- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa

- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määrittäminen ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonnottomuus

6. Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus (ET6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käännteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämänsä katsomuksensa rakentumiselle
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestäväen tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofioiden ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi
- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana
- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja -dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

7. Lukudiplomi (ET7)

Opiskelija syventää tietojaan lukemalla itsenäisesti opettajan antamia elämäkatsomustietoon liittyviä tieteellisiä tekstejä. Luetut teokset tentitään joko kirjallisesti tai suullisesti ao. aineen opettajalle opettajan antamien ohjeiden mukaisesti. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksyty-hylätty) tai pyydettyessä numeerisesti.

9. Abikurssi (ET9)

Kurssi on ylioppilaskirjoituksiin valmentava kurssi, jolla harjoitellaan ylioppilaskoetta varten ja kerrataan aiempien kurssien keskeisiä sisältöjä. Kurssilla pyritään luomaan kokonaiskuvaa elämäkatsomustietoon liittyvistä aihealueista ja yhdistelemään eri kurssien teemoja. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (hyväksyty-hylätty).

5.17 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkykynä. Terveystieteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus.

Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta. Terveysosaamiseen sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveystieteistä ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveysosaamisen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

* osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmista

* ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä

* osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyn ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja

* perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveystiedon ja sekä erilaisia terveystieteen alueille liittyviä ilmiöitä

* pohtii terveyden liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyvä näkemyksiään

* ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapolitiittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveyskäyttäytymiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveysosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettisestä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveysvalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Pakollinen kurssi

1. Terveyden perusteet (TE1)

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitotaitojen ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* syventää arjen terveysosaamistaan, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään

* osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveystieteen, mediaan ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveysnäkökulmasta

* tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta

* soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja

* tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautiin merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

* fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhuvinvointi

* omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitotaidot sekä hätäensiapu

* riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus

* kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit

* terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja

Valtakunnalliset syventävät kurssit

2. Ihminen, ympäristö ja terveys (TE2)

Kurssilla tarkastellaan terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta voimavarana ja perehdytään sosiaaliseen kestävyteen osana kestäväns tulevaisuuden tavoitteita. Keskeistä on myös tarkastella perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn

* tunnistaa elämäntapaan ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja

* osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa

* osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielenterveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn

* osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä

* osaa perustella ja arvioida elämäntapaan, kulttuuriin ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille

* osaa analysoida turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

* perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset

* terveys ja elämäntilanne, kuolema osana elämäntilannetta

* ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki

* seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys

* mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät

* erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen

* työhyvinvointi ja ergonomia

* turvallisuus ja väkivallan ehkäisy

* media- ja kulttuuriympäristön ja terveysviestinnän merkitys ja kriittinen tulkinta

3. Terveyttä tutkimassa (TE3)

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan

tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämisessä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

* osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveyspalvelujen muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen

* osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä

* osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pienimuotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia

* perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämässä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa

* osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä

* tunnistaa keskeisiä globaaleja terveystieteiden kysymyksiä ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämässä.

Keskeiset sisällöt

* yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveystieteiden ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen

* terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat

* terveystieteen ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveystieteen kaventaminen

* terveyden ja terveystieteen tutkiminen

* keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet

* globaalit terveystieteiden kysymykset ja niihin vaikuttaminen

Kuntakohtaiset soveltavat kurssit

4. Hyvinvoiva keho (TE4)

Kurssilla perehdytään liikunnan harjoitteluun perusteisiin kehonhuolto menetelmiin, lihastasapainoon ja ryhtiin, venyttely- ja rentousmenetelmiin, liikuntavammoihin ja niiden

ennaltaehkäisyyn ja ensiapuun sekä teippaukseen ja hierontaan. Kurssilla teoriaopiskelun lisäksi tehdään käytännön harjoittelua. Suoritusmerkintä.

5. Valmennuksen perusteet (TE5)

Kurssilla perehdytään tuki- ja liikuntaelimestön rakenteeseen ja ihmiskehon fysiologiaan sekä tavoitteelliseen urheiluharjoitteluun ja valmentautumisen perusteisiin. Suoritusmerkintä.

6. Terveystiedon lukudiplomi (TE6)

Kurssin tavoitteena on syventää opiskelijan terveystietoa hänen itse valitsemassaan aihealueessaan. Itsenäisesti suoritettava kurssi, johon tulee pyytää opettajalta ja rehtorilta itsenäisen suorittamisen lupa. Opiskelijan valitsee syventävän aihealueen ja opettaja hyväksyy aiheen ja teoksen/teokset, jotka opiskelija tenttiä joko kirjallisesti tai suullisesti tai laatii oppimispäiväkirjan opettajan antamien ohjeiden mukaisesti. Suoritusmerkintä tai numeroarviointi.

7. Ensiavun perusteet (TE7)

Kurssin tavoitteena on perehtyä ensiavun perusteisiin. EA-teoriatietoja sovelletaan toiminnallisissa ensiapuharjoituksissa. Suoritusmerkintä.

8. Vapaaehtoistoiminnan kurssi (TE8)

Kurssin tavoitteena on ymmärtää musiikin ja liikunnan merkitys hyvinvoinnille sekä saada myönteisiä kokemuksia sosiaalisista kontakteista eri ikäisten ihmisten kanssa; sosiaalisen pääoman vahvistaminen. Kurssilla tutustutaan palvelutaloihin ja suunnitellaan erilaisia esityksiä ja vapaaehtoistoiminnan tehtäviä. Kurssi suoritetaan itsenäisesti ja kurssitehtävät esitellään vierailupäiväkirjassa. Suoritusmerkintä.

Kuntakohtainen syventävä kurssi

9. Abikurssi (TE9)

Ylioppilaskirjoituksiin valmistava kurssi. Tavoitteena kerrata terveystiedon pakollisen kurssin (TE1) sekä syventävien kurssien (TE2 ja TE3) sisältöjä ja harjoitella terveystiedon ylioppilaskirjoituksia varten, mm. parantamalla vastaustekniikkaa ja tutustumalla oppiainerajat ylittäviin tehtäviin. Suoritusmerkintä tai numeroarviointi.

5.18 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukykyä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestäväää elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskeluympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Pakolliset kurssit

Pakollisilla kursseilla syvennetään peruskoulussa opittuja liikuntataitoja ja -tietoja sekä annetaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti erilaisiin liikuntamuotoihin ja -lajeihin. Opetus tukee opiskelijoiden toimintakykyä ja kokonaisvaltaista hyvinvointia, kasvua osallisuuteen sekä kannustaa terveyttä edistävän liikunnan harrastamiseen ja liikkuvan elämäntavan omaksumiseen.

1. Energiaa liikunnasta (LI1)

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti.

Opiskelija saa kokemuksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistykseen myötä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

2. Aktiivinen elämäntapa (LI2)

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden

näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen.

* Luonnontiedelinja: Mahdollisesta kurssin pois jättämisestä neuvotellaan opettajan kanssa.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

Kurssien tavoitteena on kokonaisvaltaista hyvinvointia ja terveyttä edistävän liikunnan harjoittaminen, vastuu omasta ja yhteisestä toiminnasta sekä myönteiset kokemukset omasta kehosta, koetusta liikunnallisesta pätevyydestä ja yhteisöllisyydestä. Opettaja tarkentaa syventävien kurssien sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

3. Terveyttä liikkuen (LI3)

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten

ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

4. Yhdessä liikkuen (LI4)

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä voi olla jokin yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit tai muu projektiluonteinen kokonaisuus.

5. Hyvinvointia liikkuen (LI5)

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisuuden kokemuksia.

Kuntakohtaiset syventävät kurssit

6. Vanhat tanssit (LI6)

Kurssilla opetellaan tanssien perusaskeleet mm. valssi, tango, fox sekä vanhojen päivän esitystanssit esim. Poloneesi, Cicapo, Pas De Espagne, Gay Cordons, Polkkamasurkka, ja Wienervalssi. Vanhojen päivänä esiinnyttään omalla koululla sekä mm. yläkouluilla ja palvelutaloissa. Kurssi huipentuu kahteen iltaesitykseen vanhemmille ja sukulaisille Martintalolla. Suoritusmerkintä.

7. Kehonhallintaa telineillä ja ilman (LI7)

Kurssilla harjoitellaan oman kehon hallintaa. Lajeina mm. parkour, telinevoimistelu ja akrobatia. Kurssi soveltuu niin aloittelijoille kuin edistyneemmillekin liikkujille, koska suoritettavat harjoitteet jokainen valitsee oman taitotasonsa mukaan. Suoritusmerkintä.

8. Palloilukurssi (LI8)

Kurssilla pelataan monipuolisesti eri palloilupelejä ryhmän valinnan mukaan ja kerrataan mm. koripallon, lentopallon, käsipallon, sisäjalkapallon ja salibandyn suoritustekniikkaa ja pelitaktiikkaa sekä sääntöjä. Harjoitellaan toimitsija- ja tuomaritehtäviä. Suoritusmerkintä.

9. Kuntosaliharjoittelu (LI9)

Kurssilla perehdytään kuntosaliharjoittelun perusteisiin ja harjoitellaan liikkeiden oikeat suoritustekniikat. Laaditaan henkilökohtainen kuntosaliohjelma, jota toteutetaan. Kurssi sopii niin aloittelijoille kuin edistyneemmillekin kuntosaliharjoittelusta kiinnostuneille. Kuntosalivierailuista tulee opiskelijoille kustannuksia. Suoritusmerkintä.

10. Ryhmäliikunta (LI10)

Kurssilla tutustutaan eri ryhmäliikunnan muotoihin. Kurssin sisältö muokataan opiskelijoiden toiveiden mukaan. Sisältöinä mm. bodypump, step, bodycombat, kehonhuolto, venyttely, jooga, pilates, tanssillinen liikunta. Liikuntakeskusvierailuista saattaa tulla kustannuksia opiskelijalle. Kurssi soveltuu kaikille omasta fyysisestä kunnostaan kiinnostuneille. Suoritusmerkintä.

11. Tanssimix (LI11)

Kurssilla harjoitellaan monipuolisesti eri tansseja, mm. moderni-, afro-, vatsa-, jazz- ja discotanssi, hip hop, streetdance, latinotanssit; cha cha, jive, samba, salsa, mambo, merengue. Kurssilaisten kiinnostuksen mukaan voidaan laatia koreografia koulun juhlaan tai johonkin muuhun esitykseen. Suoritusmerkintä.

12. Laskettelu ja lumilautailu (LI12)

Kurssilla harjoitellaan lasketteluun ja lumilautailun perustekniikkaa opiskelijoiden toiveiden mukaan. Kurssi pyritään järjestämään ilta-aikaan Hyvinkään Sveitsin laskettelukeskuksessa. Lumitilanteesta riippuen kurssiin voi sisältyä retki johonkin laskettelukeskukseen. Kurssista tulee opiskelijoille kustannuksia mm. hissilipuista sekä mahdollisista välinevuokrista. Kurssi sopii niin aloittelijoille kuin edistyneemmillekin laskijoille. Suoritusmerkintä.

13. Mailapelikurssi (LI13)

Kurssilla harjoitellaan oppilaiden valitsemia mailapelejä mm. sulkapallo, tennis, squash, salibandy, jääpallo, ringetteen. Kurssin pääpaino on yksilömailapeleissä. Jos kurssilla käytetään paikallisia yksityisten omistuksessa olevia liikuntahalleja, kurssilaisilta peritään hallimaksu 2-3€/krt. Suoritusmerkintä.

14. Talvista liikuntaa (LI14)

Kurssilla harjoitellaan yhdessä valittuja talviliikuntalajeja, mm. lumisota, jääpelit ja luistelu, hiihto, sauvakävely, lumikenkäkävely, curling, avantouinti, lumilautailu, laskettelu. Suoritusmerkintä.

15. Vesiliikunta (LI15)

Kurssilla harjoitellaan yhdessä valittuja vesiliikuntamuotoja, mm. uintitekniikat, vesijuoksu, hyppy, sukellukset, vesipelit, vesivoimistelu, hengenpelastus. Suoritusmerkintä.

Kuntakohtaiset soveltavat kurssit

16. Seikkailukurssi (LI16)

Seikkailukurssi toteutetaan lukujärjestyksen ulkopuolella ja kurssiin kuuluvat myös pohjatunnit koululla ennen retkeä sekä kirjallinen tehtävä. Kurssilla voidaan kokeilla mm. kiipeilyä, melontaa, ammuntaa ja värikuulasotaa Hyvinkään lähimaastossa. Kurssimaksu on noin 40€. Suoritusmerkintä.

17. Vaelluskurssi (LI17)

Kurssilla perehdytään retkeily-, erä-, suunnistus- ja ensiaputaitoihin. Kurssiin kuuluvat oppitunnit ennen ja jälkeen vaelluksen sekä yhdessä suunniteltu ja toteutettu vaellusretki. Suoritusmerkintä.

18. Liikunnastako ammatti (LI18)

Kurssi on tarkoitettu liikunta-alalle pyrkiville. Kurssilla käydään läpi edellisvuosien pääsykoetehtäviä ja harjoitellaan kokeissa eteen tulevia liikuntalajeja. Kurssille pyritään järjestämään mahdollisuuksien mukaan opiskelijoita kertomaan omasta opiskelustaan liikunta-alalla. Lisäksi kurssilla tutustutaan liikunta-alan tarjoamiin opiskelumahdollisuuksiin. Suoritusmerkintä.

19. Projektikurssi 1 (LI19)

Kurssi järjestetään kulloinkin eri teeman ja tarpeen mukaan. Liikunnanopettajat infoavat opiskelijoita vuosittain eri projektikursseista. Kurssin voi valita vasta, kun sitä on erikseen markkinoitu. Kurssin sijainti kurssitarjottimella vaihtelee ja se voi hajautua useamman jakson ajalle. Suoritusmerkintä.

20. Projektikurssi 2 (LI20)

Liikunnan projektikurssi 2 toteutetaan n. joka toinen vuosi. Sitä järjestetään kulloinkin eri teeman ja tarpeen mukaan. Sen sijainti kurssitarjottimella vaihtelee. Sitä voi valita vasta kun sitä on erikseen markkinoitu. Viime vuosina sisältönä on ollut mm. yleisurheilun toimitsijatehtävät, power mover, urheiluopistovierailu. Suoritusmerkintä.

21. Huippu-urheiluvalmennus (LI21)

SM-tason urheilija harjoittelee omaa lajiaan valmentajansa ohjeiden mukaan. Valmennukseen voi kuulua myös yhteisiä harjoituksia ja luentoja. Hyvinkään kaupunki, Hyvinkään Sveitsin lukio ja paikalliset urheiluseurat tukevat urheilussa ja koulussa menestyneiden lukio-ikäisten urheilijoiden harjoittelua.

5.19 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhte vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Oleennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Se voi vahvistaa myös koko paikkakunnan kulttuurielämää. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

* tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen

* oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

* oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen

* kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan

* syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

* tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä

* oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä

* oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa tutustuu paikalliseen musiikkielämään.

Oppimaan oppiminen

* osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa sekä mahdollisissa yhteistyöprojekteissa.

* osaa asettaa musiikinopiskelulle tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Pakolliset kurssit

1. Musiikki ja minä (MU1)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

2. Moniääninen Suomi (MU2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisoimista ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Ovet auki musiikille (MU3)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista. Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikinlajeihin tai musiikkikulttuureihin. Opiskelija kehittää musisoitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

4. Musiikki viestii ja vaikuttaa (MU4)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa. Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

Kuntakohtaiset kurssit

5. Musisointi 1 (MU5)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija pääsee musisoimaan laulamalla ja soittamalla. Tunneilla opiskellaan bändisoittamisen ja äänenkäytön alkeita. Ohjelmistona käytetään helppoa rock- ja popmusiikin materiaalia ja opetellaan yhteissoittoon liittyviä taitoja sekä instrumenttien huoltoa. Oppilaat osallistuvat ohjelmiston valintaan. Aikaisempaa kokemusta ei tarvita. Tavoitteena on, että opiskelija oppii ilmaisemaan itseään musisoimalla, osaa toimia vastuullisesti ja aktiivisesti ryhmän jäsenenä sekä opettelee kuuntelemaan ja tulkitsemaan kuulemaansa. Arviointina suoritusmerkintä.

6. Musisointi 2 (MU6)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija syventää yhteismusisoitaitojaan, niihin liittyviä valmiuksia ja musiikillisen ilmaisun mahdollisuuksia. Tärkeää on, että musiikin opiskelulle asetetaan tavoitteita ja niitä myös arvioidaan. Soitto- ja laulutaitoa kehitetään, tutustutaan erityylisten kappaleiden tulkitsemiseen ja sovittamiseen. Ohjelmisto määräytyy ryhmän jäsenten kiinnostuksen ja taitojen mukaisesti. Kurssiin voi sisältyä esiintymisiä. Arviointina suoritusmerkintä.

7. Musisointi 3 (MU7)

Kurssin tarkoituksena on syventää entisestään ryhmässä toimimisen ja kuuntelemisen taitoja musisoidessa. Tavoitteena on, että opiskelija oppii tiedostamaan oman suhteensa musiikkiin,

kykenee arvioimaan sitä kriittisesti ja oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista. Keskeistä on pyrkiä kehittämään taitoja musiikin tekemisessä ja ryhmässä toimimisessa. Opiskelija voi keskittyä yhteen instrumenttiin, jossa taitoja pyritään opettelemaan monipuolisesti. Opiskelijoista voidaan muodostaa kokoonpanoja ja he itse pääsevät valitsemaan ohjelmistoa. Opiskelijat saavat ohjausta sekä yhteisesti että yksin. Myös koulun ulkopuolisia asiantuntijoita voidaan käyttää apuna. Arviointina suoritusmerkintä.

8. Kitaransoiton alkeet (MU8)

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija oppii kitaran soiton perusteet. Kurssilla opiskellaan tavallisimpien sointumerkkien ja helppojen melodiakulkujen soittamista kitaralla. Opetellaan merkintätapojen kuten sointumerkkien ja tabulatuuriin alkeita sekä kitaran huoltoa. Soitetaan helppoa ja monipuolista ohjelmistoa. Kurssilla tutustutaan myös kitaran historiaan ja kuunnellaan tälle instrumentille sävellettyä musiikkia. Aiempi kitaransoittotaito ei ole välttämätöntä. Arviointina suoritusmerkintä.

9. Esiintyvä musiikkiryhmä (MU9)

Kurssin tarkoituksena on, että musiikkia jo aiemmin harrastanut opiskelija pääsee aktiivisesti osallistumaan musiikin tekemiseen sekä omassa koulussa että koulun ulkopuolella. Mukaan voi tulla laulajia sekä eri instrumenttien soittajia, ohjelmisto määräytyy aina kulloisenkin ryhmän mukaan. Tavoitteena on kuitenkin kehittää opiskelijoiden musiikillisia taitoja monipuolisesti eri tyylistä ohjelmistoa käyttäen. Keskeistä on kyky osata toimia vastuullisena ryhmän jäsenenä ja asettaa itselleen riittävästi haasteita. Arviointina suoritusmerkintä.

10. Musiikkiteatteri (MU10)

Kurssin tarkoituksena on valmistaa esitys, jossa musiikki on vahvasti mukana. Kyseessä voi olla musikaali tai jokin vastaava musiikkiteatteriesitys. Aihe valitaan ryhmän kanssa ja mukaan voi tulla näyttelemisestä, laulamisesta, soittamisesta, tanssimisesta, ohjaamisesta, lavastamisesta, puvustamisesta, maskeerauksesta sekä tekniikasta kiinnostuneet opiskelijat. Valmis teos esitetään sekä omassa koulussa että mahdollisesti yleisöesityksenä. Tärkeää on kyky osata toimia ryhmässä ja kantaa vastuunsa. Arviointina suoritusmerkintä.

5.20 Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo

edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiseksi, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiseksi.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvotetaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsitteisiin. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Esimerkiksi muotoilu- ja arkkitehtuuriopetuksessa tehdään yritys yhteistyötä. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- * rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- * syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- * ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- * syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- * harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- * ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- * käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- * soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla

* tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen

* tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa

* tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestäväen kehityksen näkökulmista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävä. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Monipuolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Pakolliset kurssit

1. Kuvat ja kulttuurit (KU1)

Kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöihin perehdytään itse tekemällä. Taidehistorian ja kuvataiteen nykyilmiöiden tarkastelun avulla opiskelija tekee omakohtaisia ratkaisuja yhdistämällä tietoa, eri tekniikoita sekä materiaaleja. Kurssilla työskennellään mm. piirtäen, maalaten, kolmiulotteisesti muotoillen ja uusia teknologioita sekä mediaympäristöjä hyödyntäen. Opiskelijan oma tavoitteellinen ja luova kuvataiteellinen työskentely, siinä kehittyminen ja taiteesta nauttiminen, on keskeinen tavoite. Numeroarviointi.

2. Muotoillut, rakennetut ja luonnon ympäristöt (KU2)

Kurssilla käsitellään rakennustaiteen ja muotoilun historian sekä nykypäivän ilmiöitä. Opiskelija ymmärtää luonnon ja rakennetun ympäristön merkityksen oman kokemuksen, yhteiskunnan, kulttuuriperinnön sekä globaalin maailman näkökulmista. Tilasuunnittelua perspektiiviopin ja arkkitehtien käyttämän ArchiCAD- tietokoneavusteisen rakennusmallinnusohjelman avulla, rakennusten pienoismallien rakentamista ja monipuolista uusien käyttöesineiden suunnittelua. Työskentely painottuu piirtämiseen/maalaamiseen, tietokoneavusteiseen mallintamiseen, kolmiulotteiseen muotoiluun ja valokuvaamiseen. Numeroarviointi.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

3. Osallisena mediassa (KU3)

Kurssin sisältönä on kuvallinen media eri muodoissaan sekä visuaalisuuden merkitys nykyviestinnässä. Kurssin työskentelymuotona opiskelija tuottaa mm. graafisen ja mainonnan

suunnittelun kurssitöitä itse valokuvaten, valokuvia digitaalisesti käsitellen, videoiden, editoiden, piirtäen, maalaten, animoiden ja eri tekniikoita yhdistäen. Numeroarviointi.

4. Taiteen monet maailmat (KU4)

Kurssin sisältönä on kuvataide eri aikoina, eri kulttuureissa, identiteettien rakentajana ja nykytaiteen muodot yhteydessä opiskelijan omiin kuviin. Kurssi mahdollistaa kuvataiteellista työskentelyä pääosin opiskelijan omien suunnitelmien pohjalta itse valituin materiaalein ja tekniikoin. Numeroarviointi.

Kuntakohtaiset soveltavat kurssit

6. Keramiikka ja kuvanveisto (KU6)

Opiskelija oppii muoto-opin perusteet, tuntee kuvanveiston, muotoilun ja esinekulttuurin historiaa, visuaalista kieltä, materiaalioppia ja ilmaisukeinoja. Opiskelija saa omakohtaisen kolmiulotteisen työskentelyn kautta mahdollisuuden taiteesta nauttimiseen ja itselle tärkeiden asioiden ilmaisemiseen. Kurssi pitää sisällään keramiikan erilaiset käsin rakentamisen työmenetelmät, dreijauksen, engobevärien käytön ja lasittamisen. Kuvanveistossa työskentelymateriaaleina ovat savi, paperimassa ja kipsi sekä muut mahdolliset kokeilevat materiaalit. Numeroarviointi.

7. Valokuvaus (KU7)

Kurssi sisältää valokuvauksen historiaa, sommittelua, valokuvan analyysiä sekä valokuvien digitaalista käsittelyä. Opiskelija harjaantuu hahmottamaan maailmaa kameran etsimen kautta ja oppii lähestymään valokuvaa ja kuvaamista ilmaisun ja estetiikan näkökulmista. Kurssi antaa perusvalmiudet digitaalisen valokuvauksen omaehtoiselle harrastamiselle sekä graafisen suunnitteluun. Opiskelija arvioidaan hänen portfolionsa perusteella. Numeroarviointi.

8. Maalausateljee (KU8)

Kurssi sisältää taidemaalauksen historiaa ja nykypäivää, eri materiaaleja ja tekniikoita, värioppia sekä värisommittelun perusteita. Opiskelija perehtyy valitsemaansa taidehistorialliseen aikakauteen valitsemalla häntä kiinnostavan teoksen jonka pohjalta hän luo oman muunnellun maalauksen. Lisäksi opiskelija voi maalata vapaasti valitsemistaan aiheista mieluisimmalla tekniikalla. Kurssilla on mahdollista käyttää akvarelli-, akryyli- ja öljyväritekniikoita. Numeroarviointi.

9. Elokuvailmaisu (KU9)

Kurssilla opitaan laatimaan elokuvakäsikirjoitusta ja sen pohjalta elokuvan kuvaamista. Kurssilla perehdytään liikkuvan kuvan lajinalaisuuksiin sekä elokuvan leikkaamisen perusteisiin. Kurssin tavoitteena on toteuttaa lyhytelokuva ryhmätyönä. Kurssi on hajautettu koko lukuvuodelle ja se suoritetaan itsenäisesti. Kurssi arvioidaan numerolla tai haluttaessa suoritusmerkinnällä.

10. Lasimaalaus (KU10)

Kurssilla tutustutaan lasimaalauksen historiaan sekä nykypäivään. Kurssilla opitaan viiva- ja värisommittelman sekä pelkistykseen avulla luomaan, opiskelijan keksimän aiheen mukainen lyijylasityö. Kurssi pitää sisällään lasinleikkausta, lasinpalojen kokoamista lyijykiskoihin sekä tinauksen. Kurssille otetaan enintään 13 opiskelijaa.

Kurssi arvioidaan numerolla tai haluttaessa suoritusmerkinnällä.

11. Ajankohtainen kuvataide (KU11)

Kurssin tavoitteena on opiskelijan omakohtaisen suhteen luominen kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykytaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tarkastelevat visuaalisen kulttuurin yhteiskunnallisia merkityksiä ja toteuttavat itse valitsemansa aiheen mukaisen nykytaideteoksen haluamiaan tekniikoita yhdistäen. Numeroarviointi.

12. Kuvataiteen ateljeepaja (KU12)

Kurssilla opiskelijalla on mahdollisuus suunnitella itse taiteellisen työskentelynsä tavat, materiaalit, aiheet ja tekniikat. Kurssi on hajautettu koko lukuvuodelle siten että opiskelija voi toteuttaa kuvataiteellisen työskentelynsä haluamanaan aikana. Opiskelija tekee ateljeepajatyöskentelystään suunnitelman ja pitää työpäiväkirjaa johon hän merkitsee työskentelynsä etenemisen ja työtunnit. Pajassa syntyneitä teoksia esitellään keväänäyttelyssä. Kurssista saa suoritusmerkinnän.

13. Muotoilu tutuksi (KU13)

Taiteellisen suunnittelun, designin ja teknologian yritys yhteistyökurssi antaa mahdollisuuden vierailta kansallisesti ja kansainvälisesti merkittävässä muotoilualan yrityksissä. Tavoitteena on opiskelijan perehdyttäminen muotoilun perusteisiin ja muotoilijoiden työtehtäviin tutustuminen. Kurssi on hajautettu koko lukuvuodelle sekä sisältää suunnittelutehtäviä eri muotoilualoilta. Kurssista saa suoritusmerkinnän.

Kuvataidelinjan kurssit

1. Piirustus (KU14)

2. Kuvanveisto (KU15)

3. Valokuvaus (KU16)

Digitaalisen järjestelmäkameran rakenne ja toimintaperiaatteet sekä luova valokuvaaminen manuaalisäädöin. Valokuvataiteen historiaa, nykyilmiöitä ja valokuva viestinnässä. Kuvankäsittelyohjelman mahdollisuudet ja valokuvien digitaalinen käsittely. Numeroarviointi.

4. Taidegrafiikka (KU17)

5. Maalaus ja värioppi (KU18)

Maalausta akvarelli-, akryyli- ja öljyvärein sekä kokeilevin sekatekniikoin. Siveltimen ja muiden välineiden mahdollisuudet oman maalauksellisen käsialan löytämisessä. Väriopin ja sommittelun teoriaa sekä niiden soveltamista omaan kuvalliseen ilmaisuun. Maalaustaiteen historia ja nykyilmiöt oman kuvallisen ilmaisun tukena. Numeroarviointi.

6. Taidehistoria (KU19)

a) Eurooppalaisen kuvataiteen historia ja ajankohtainen taide

Kuvaluennot, harjoitustehtävät ja tentti. Numeroarviointi.

b) Suomalaisen kuvataiteen historia ja nykytaiteen ilmiöitä

Kuvaluennot, harjoitustehtävät ja tentti. Numeroarviointi.

5.21 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa, kuten siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan sekä pohtia urasuuntautumistaan. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskeluvaihtoehtojen kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossään arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhakutaitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehtoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan.

Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

Pakolliset kurssit

1. Minä opiskelijana (OP1)

Kurssilla opiskelija tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon. Opiskelija perehtyy erilaisiin sähköisiin opiskeluympäristöihin ja ohjauspalveluihin. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat itsetuntemus, elämönhallintataidot, lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu, opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen sekä oman oppimisen arviointi.

2. Jatko-opinnot ja työelämä (OP2)

Kurssilla kehitetään opiskelijan itsetuntemusta sekä elämänsuunnittelu- ja elämönhallintataitoja. Kurssilla käsitellään myös sekä yksilöllisiä että kaikille yhteisiä jatko-opintojen suunnitteluun sekä jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyviä teemoja. Kurssin aikana opiskelija lisää työelämätaitojaan sekä syventää työelämäntuntemustaan.

Syventävä kurssi

3. Tutor-koulutus (OP3)

Kurssin tavoitteena on kouluttaa opiskelijasta tutoropiskelija. Tutor-opiskelijan tehtäviin kuuluu mm. osallistuminen lukion yhteisten tilaisuuksien järjestämiseen ja oppilaitoksen edustaminen ja esittely erilaisissa tilaisuuksissa. Tutorkurssi järjestetään osaksi Hyvinkään toisen asteen välisenä yhteistyönä. Osa tunneista ja leiri on tarkoitettu kaikille Hyvinkään tutoreille.

Soveltavat kurssit

4. Tutorina toimiminen 1 (OP4)

Tutor osallistuu monipuolisesti koulun toimintaan ja edustamiseen. Tutor toimii rehtorin ja opinto-ohjaajan apuna opintomessuilla ja yläkoulun kouluesittelyissä. Tutor tukee ja neuvoo tulevia ja uusia lukiolaisia erilaisissa koulun käytänteissä.

5. Tutorina toimiminen 2 (OP5)

Tutor osallistuu monipuolisesti koulun toimintaan ja edustamiseen. Tutor toimii rehtorin ja opinto-ohjaajan apuna opintomessuilla ja yläkoulun kouluesittelyissä. Tutor tukee ja neuvoo tulevia ja uusia lukiolaisia erilaisissa koulun käytänteissä.

5.22 Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen. Teemaopintojen tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- * rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- * hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- * hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- * hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- * soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- * työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsentyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Valtakunnalliset syventävät kurssit

1. Monitieteinen ajattelu (TO1)

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaan laajemmissa kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

2. Tutkiva työskentely teknologialla (TO2)

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

3.Osaaminen arjessa (TO3)

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kursseilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

4. Vapaaehtoistoiminnan kurssi, Iloa ikäihmisille (TO31)

Kurssi toteutetaan yhdessä musiikin- ja terveystiedonopettajan kanssa. Kurssilla esitellään vapaaehtoistoiminnan järjestöjä ja toimijoita sekä tutustutaan kolmannen sektorin järjestöjen tehtäviin Suomen terveydenhuollossa. Tavoitteena on, että opiskelijat tiedostavat vapaaehtoistoiminnan, musiikin ja yhdessäolon merkityksen sosiaaliselle pääomalle yksilöiden, yhteisöjen ja yhteiskunnan tasolla. Sisältöinä ovat asiantuntijaluennot, vierailut, musiikki- ja liikuntaesitykset sekä opiskelijoiden suunnittelema virikkeellinen toiminta ikäihmisille. Kurssi arvioidaan s-merkinnällä ja siitä on mahdollisuus saada erillinen todistus. Kurssilaiset pitävät vierailupäiväkirjaa, minkä sisältö esitellään kurssin lopussa.

5.23 Lukiodiplomit

Lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviin soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa aineessa ja aineryhmässä. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Opetuksen tavoitteet

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- * asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- * työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- * tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- * soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- * valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- * arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

1.Kuvataiteen lukiodiplomi(LD02)

Kuvataiteen lukiodiplomikurssi on Opetushallituksen määrittelemä kuvataiteen näyttökurssi (www.edu.fi). Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteissa. Opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamista tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Opiskelija valitsee itselleen tavoitteet, tehtävän, näkökulman ja toteutustavan. Kuvataiteen lukiodiplomi on portfolion (työskentelyprosessin kuvaus) ja teoksen kokonaisuus. Kokonaisarvosana perustuu teoksen ja työskentelyprosessin kuvauksen keskiarvoon. Numeroarviointi 1-5.

2.Liikunnan lukiodiplomi (LD04)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

3. Musiikin lukiodiplomi (LD06)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja -toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

4. Teatterin lukiodiplomi (LD08)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

5.24 Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taideaineiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalla taideoppimiselle. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kurseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiseksi sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Koulutuksen järjestäjä voi päätöksellään tarjota opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjä taiteiden välisiä kursseja. Mikäli lukio järjestää mahdollisuuden suorittaa taiteiden välisiä kursseja, niiden tavoitteet ja sisällöt tarkennetaan ja konkretisoidaan opetussuunnitelmassa.

Opetuksen tavoitteet

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- * syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- * tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- * hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista

- * soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- * kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä
- * työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä
- * kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä.

Arviointi

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut teokset, produktiot ja esitykset. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

1. Monitaiteellinen musiikkiprojekti (TAO1)

Kurssi tarjoaa opiskelijalle tilaisuuksia kehittää musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisutaitojaan taiteidenvälisessä työskentelyssä ja yhteistyössä muiden kanssa. Tavoitteena on, että kurssin aikana opiskelija suunnittelee ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Kokonaisuuden suunnittelussa ja toteutuksessa opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamista. Oppimisprosessin aikana opiskelija arvioi työskentelyään ja oppii toimimaan kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Kokonaisuuden toteutuksessa voi käyttää myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

2. Nykyaiteen keinoin (TAO2)

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykyaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

3.Taidetta kaikilla aisteilla (TAO3)

Kurssi toteutetaan yhdessä musiikin, kuvaamataidon, liikunnan ja kielten opettajien kanssa. Tavoitteena on, että opiskelijat ymmärtävät kulttuurin moniulottuvuuden ja sen merkityksen hyvinvoinnille. Teemana voi olla, esimerkiksi barokki, jolloin kussakin oppiaineessa tutustutaan kyseiseen teemaan luentojen, tehtävien ja esiintymisten muodossa. Kurssisisältöihin voi kuulua myös vierailut taidenäyttelyissä, musiikki- sekä liikuntaesityksissä ja kurssiin voidaan liittää kaupunkiretki. Kurssilla painotetaan toiminnallisuutta ja perehdytään teemaan kokeillen, tehden ja tuottaen jotain näkyvää sekä kuuluvaa. Kurssista saa S-merkinnän ja siihen liittyy myös kurssitulosten esittely muulle koululle.

5.25 Tietotekniikka

1.Lukiolaisen TVT-aidot (AT01)

Kurssin tavoitteena on tutustuttaa opiskelijat koulun ohjelmistoihin ja tieto- ja viestintäteknologiseen ympäristöön. Opiskelija saa tarpeelliset taidot käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa lukio-opinnoissa sekä ylioppilaskirjoituksissa. Arviointina suoritusmerkintä.

2.Kohti työelämän TVT-taitoja (AT02)

Kurssilla syvennetään opiskelijan tieto- ja viestintäteknologisia taitoja. Painotetaan työelämässä käytössä olevia sovelluksia. Arviointina suoritusmerkintä.

3.Digitaalisen sisällön tuottaminen (AT03)

Kurssilla perehdytään sisällön tuottamiseen ja julkaisuun digitaalisessa ympäristössä. Kurssisisällöissä voidaan painottaa esimerkiksi HTML-kieltä, kuvankäsittelyä, videoeditointia tai muuta teknistä julkaisumediaa. Arviointina suoritusmerkintä.

4.Ohjelmointi (AT04)

Kurssilla opetellaan ohjelmoinnin perusteet jollakin modernilla ohjelmointikielellä. Arviointina suoritusmerkintä.

5.Harrastekurssi (AT05)

Arviointina suoritusmerkintä.

5.26 Teatteritaide

Teatteritaide on sekä taito- että taideaine, jossa pyritään syventämään ja laajentamaan opiskelijan käsitystä todellisuudesta. Teatteritaiteen opintojen kautta opiskelija saa kokonaisvaltaisen kosketuksen draamalliseen ilmaisuun ja oppii teatterin peruselementit. Opetuksessa käsitellään draamallisen kommunikoinnin taitoja: tekemistä, esittämistä, draaman tulkitsemista, vastaanottamista ja arvioimista.

Teatteritaiteen opiskelija tutustuu teatterin laajaan kenttään yleisesti ja tarkemmin sen muutamaan alalajiin sekä oppii ymmärtämään teatteria kokemusten, elämysten ja tiedon avulla. Opetuksessa tulee pohtia omia kokemuksia ja elämyksiä. Tavoitteena on, että opiskelija oppii rakentamaan niiden pohjalta fiktiota ja kehittämään roolia. Opiskelijaa ohjataan yhteistoimintaan ja myönteiseen vuorovaikutukseen sekä kasvatetaan häntä taiteen kulttuuriperinnön vaalimiseen ja kehittämiseen.

Teatteritaiteessa kohtaavat eri taiteenlajit. Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija rohkaistuu taiteelliseen ajatteluun ja toimintaan, mielikuvituksen käyttöön, tunteiden ilmaisuun sekä valintojen ja päätösten tekoon eri teatteritaiteen osa-alueilla.

Taide- ja taitoaineena teatteritaide elävöittää ja tuo uutta kokemuksellisuutta koulun oppisisältöihin ja parantaa opiskelijoiden itseilmaisun taitoja. Se on osa koulun tapahtumia ja syventää monikulttuurista oppimista sekä lisää vuorovaikutusta eri oppiaineiden välillä.

Tavoitteet:

Teatteritaiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- * tunnistaa omia ilmaisuvalmiuksiaan ja rohkaistuu käyttämään niitä
- * harjoittelee vuorovaikutustaitoja ja harjaantuu toimimaan ryhmässä
- * oppii arvioimaan omaa ilmaisuaan
- * oppii analysoimaan draamallista ilmaisua ja teatteria
- * käyttää teatterin keskeistä sanastoa
- * kehittää dramaturgisia sekä esteettisiä taitojaan
- * osaa asettaa opiskelulle tavoitteita ja toimia vastuullisesti sekä pitkäjänteisesti
- * kehittyä ymmärtämään tunteitaan, elämän ilmiöitä ja ihmisten välisiä vuorovaikutussuhteita
- * oppii jäsentämään ympäröivää todellisuutta, löytää keinoja itsensä ymmärtämiseen ja siten vahvistaa itsetuntoaan ja kehittää kykyään hallita omaa elämäänsä
- * tarkastelee teatteritaiteen kautta elämää ja ihmisyhteisöitä, jossa kysymykset arvoista, moraalista ja eettisestä päätöksenteosta ovat keskeisiä

Arviointi

Teatteritaiteen opintojen arvioinnin tavoitteena on oppimisen ohjaaminen ja tukeminen. Arvioinnin kohteena ovat teatteritaiteelliset taidot, joihin kuuluvat ilmaisulliset taidot, dramaturgiset ja esteettiset taidot, kommunikaatio- ja sosiaaliset taidot, sekä kyky arvioida omaa työtään. Vuorovaikutuksen ja ryhmässä toimimisen osuus korostuu. Opiskelija saa jatkuvaa palautetta sekä opettajalta että muilta opiskelijoilta. Palautteen avulla opiskelija voi arvioida omia vahvuuksiaan ja heikkouksiaan ja kehittää itsearviointitaitojaan. Teatteritaiteen opintojen arvioinnissa korostetaan opiskelijan vahvuuksia teatteritaiteen ja ilmaisun alueella.

Kuntakohtaiset soveltavat kurssit

1. Näyttämöilmaisun peruskurssi (Tta1)

Kurssilla kehitetään opiskelijan ilmaisu- ja vastaanottokykyä, ohjataan opiskelijaa sekä yksilö- että ryhmätoimintaan ja erilaisiin vuorovaikutustilanteisiin. Pyritään saavuttamaan ryhmän sisäinen luottamuksen ja turvallisuuden ilmapiiri, joka osaltaan kannustaa opiskelijaa yrittämään. Keskeisinä osatekijöinä ovat ilmaisulliset ja näyttämölliset taidot sekä sosiaalinen osaaminen.

Opetuksen perustana on turvallisuuden tunteen luominen. Kun ryhmän sisäinen turvallisuuden tunne on parhaimmillaan muodostunut, oppilas voi vapautua käyttämään persoonallisuutensa eri puolia. Peruskurssi ei tähtää valmiiseen esitykseen, vaan tarkoituksena on opettaa teatterin tekemisen perustietoja ja -taitoja.

Tavoitteet:

Opiskelija

- * tunnistaa omia ilmaisuvalmiuksiaan ja rohkaistuu käyttämään niitä
- * oppii arvioimaan omaa ilmaisuaan
- * oppii onnistumaan ja epäonnistumaan
- * kykenee kontaktiin ja avoimeen vuorovaikutukseen sekä huomaa muut ryhmän jäsenet tasavertaisina
- * kiinnostuu vapauttamaan ja hallitsemaan itseään fyysisenä instrumenttina
- * syventää taitojaan aiemmin opitun perusteella
- * pyrkii omaan ilmaisulliseen keksintään

Keskeiset sisällöt:

- * keskittymisen harjoittelu
- * ilmaisulliset harjoitteet
- * improvisointi ja mielikuvaharjoitukset

- * ryhmäytyminen ja vuorovaikutus, ryhmässä toimiminen
- * itsetuntemuksen lisääminen
- * esiintymistilanteen turvallisuus, ei esiinnytä vielä yleisölle vaan esiintymistilanteet syntyvät erilaisten harjoitteiden sivutuotteina.

2. Näyttämöilmaisun jatkokurssi (Tta2)

Jatkokurssilla syvennetään peruskurssilla hankittuja tietoja ja taitoja. Pyritään itseilmaisun yhä suurempaan vapautumiseen ja siirrytään kohti varsinaisia esiintymistilanteita, joissa mukana yleisö.

Kohtausharjoittelu ja roolityöskentely työmuotona lisääntyy. Tavoitteena on, että kurssin loppuessa oppilaat kykenevät arvioimaan omaa ja muiden työskentelyä ja pystyvät muuntamaan erilaisia virikkeitä kohti itsenäistä ja taiteellisestikin muotoiltua kokonaisilmaisua.

Tavoitteet:

Oppilas

- * oppii analysoimaan draamallista ilmaisua ja teatteria
- * syventää peruskurssilla hankittuja tietoja ja taitoja
- * ymmärtää teatterin peruselementtien merkityksen
- * tunnistaa oman osuutensa näyttämöllisen kokonaisuuden rakentamisessa
- * pyrkii itseilmaisun suurempaan vapautumiseen
- * pystyy toteuttamaan pienimuotoisia näyttämöllisiä kokonaisuuksia käytettävien tekstien ja/tai muiden virikkeiden pohjalta

Keskeiset sisällöt:

- * roolityöskentely - roolin rakentaminen, siinä pysyminen ja sen kehittäminen
- * näyttelijäntyön harjoittelu kohtausharjoitusten ja valmiiden tekstien kautta
- * rytmi, tila ja liike teatteri-ilmaisussa
- * oman ja toisten draamallisen työskentelyn arvioiminen
- * pienimuotoisen esityksen valmistaminen
- * kontakti vastaanäyttelijään ja katsojaan
- * teatterikäynti ja teatteriesityksen analysointi

3. Teatteriproduktion valmistelu (Tta3)

Kurssin tavoitteena on perehdyttää opiskelija kokonaisen teatteriesityksen valmistamiseen. Kurssilla käytetään ja syvennetään peruskursseilla opittuja taitoja ja jatketaan edelleen erilaisten teatteri-ilmaisun harjoitteiden tekemistä päämääränä valmis teatteriesitys. Harjoitteiden painopiste on erilaisissa rooli- ja kohtausharjoitteissa sekä varsinaisen esityksen vaatimien harjoitusten tekemisessä. Huomioidaan lavastuksen, valaistuksen, äänen ja puvustuksen osuus valmiissa esityksessä sekä opetellaan mahdollisuuksien mukaan toteuttamaan myös näitä teatteriesitykseen olennaisesti liittyviä osa-alueita.

Tavoitteet

Opiskelija

- * perehtyy kokonaisen teatteriesityksen valmistamiseen
- * käyttää teatterin keskeistä sanastoa
- * oppii teatteriesityksen osa-alueiden merkityksen kokonaisuudessa ja kantaa vastuun oman roolityöskentelynsä lisäksi mm. puvuksesta, lavastuksesta, maskeerauksesta ja äänimaailmasta.
- * tottuu kuvitteelliseen toimintaan
- * harjaantuu ottamaan rohkeasti kontaktia vastaanäyttelijään
- * arvostaa itseään ja omaa kehoaan kokonaisvaltaisena instrumenttina

Keskeiset sisällöt:

- * näytelmän rakentaminen draamalliseen muotoon
- * näyttelijäntyön kehittäminen sekä roolianalyysi
- * kohtausten rakentaminen kokonaisuudeksi ja draamallisen kaaren löytyminen
- * kokonaisuuden hallinta ja vastuun kantaminen omasta työskentelystä ryhmässä
- * puvustuksen, lavastuksen, maskeerauksen ja äänimaailman merkitys sekä
- * toteutus teatteri-esityksessä

4. Teatteriproduktion toteutus (Tta4)

Kurssin tavoitteena on jatkaa edellisellä kurssilla aloitettua teatteriesityksen valmistamista. Pääpaino kurssin aikana on valitun näytelmän esittäminen. Esityksissä opitaan ja harjoitetaan yleisön kohtaamista ja merkitystä opiskelijalle sekä kokonaisuudelle. Esityksen jälkeinen itsearviointi on tärkeä osa kurssia. Esitysten välillä käytetään edeltävillä kursseilla opittuja harjoitteita ja syvennetään niiden sisältöä itsearvioinnin kautta. Painopiste opiskelijan työskentelyllä voi olla mikä tahansa teatteriesityksen osa-alueista: näyttelijäntyö, lavastuksen,

valaistuksen, äänen ja puvustuksen suunnitteleminen ja/tai toteutus ryhmässä tai yksittäisenä opinnäytteenä.

Tavoitteet

Opiskelija

- * perehtyy kokonaisen teatteriesityksen toteuttamiseen
- * harjaantuu yleisön merkitykseen ja kohtaamiseen
- * tekee jatkuvaa itsearviointia omasta työskentelystään sekä antaa ja saa palautetta muilta ryhmän jäseniltä sekä ohjaajalta
- * kantaa vastuun esityksen aikana omasta työskentelystään ja toimimisesta ryhmässä sekä kokonaisuudesta
- * oppii suhtautumaan ja toimimaan yksin sekä ryhmässä erilaisissa tilanteissa luovan prosessin edetessä
- * harjoittaa päämäärätietoista toimintaa esitysten edetessä

Keskeiset sisällöt

- * teatteriesitys osa-alueineen saatetaan valmiiksi
- * yleisön merkitys ja kohtaaminen
- * oman taiteellisen työskentelyn päämäärätietoisuus ryhmässä ja yksin valmiissa teatteriesityksessä
- * palautteen ja itsearvioinnin merkitys sekä ilmaisun että taiteellisen työskentelyn kannalta